I. II. 22.

LOKE

1

H. LEOKE'SE
ARHIIV-RAAMATUKOGUST

JÄRVALA HÄÄLE KANDJA
NELJAS AASTAKÄIK.

EMSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nim.
Kirjandusmuuseumi
1 2583
RAAMATUKOGU
P28071

H. LEOKE'SE
ARHIIV-RAAMATUKOGUST

Johannes Juur'e mälestuseks

Umbes poole aastat tagasi ilmus Johannes Juur Koeru asunduses surnu, rahvakooli matemaatika õpetajana, kellena pääsis ta viimse ajani.

Temas õpetusvõis läks eelmiste selle aine õpetajate omast suuruse laabes jäbe selleajastest, et ta õpetöö nabale sugedastu nelja segas, kohes nii õpilastele raske aine meeldivaks ja kergeks, kõbre õmbersõimuse tõttu võitis ta pea õpilaste usaldust ja lugupidamise

Juba esimesest tunnist järel hegel mälestusel, [illegible] väikese juhtumise esimesest tunnist. Ta ei teadnud veel õpilaste nimesid. Tahtes kedagi ülesannet lahendama kutsuda, ütles ta lahendades õhe õpilase peale: „see väike neiu, kas seal nii täpsele noorab!" Esimesest tunnist saadud mulje jäi kestma kogu õhestöötamise ajaks.

Koeru asudes astus Joh. Juur kohe „Järvala" liikmeks. Ka siin leidis õppurkond kaastöötaja ja sõbra, kes nonagi ei keelanud oma avitajat näitt. „Järvala" valis ta peagi revisjoni komnisjoni esimeheks, kelleks jäi ta viimse ajani. Järvala majandussektsioani „Tulu" revideerimisel mõnikord keerulisemaid, mitte lahendamisega õpilased toime ei saanud, Tema lahendas [illegible] revideerimise keerulisest probleemist, mida J. Juur toimetanud.

„Järvala" loetusel, tõstatada ka sel aastal õhes temaga liiksid, kahjuks, norja. „Järvala" loetis ka tänavu jätkata oma tõid temaga, kuid saatus tahtis teisiti. Saatus on „Järvalalt" moraalnud tema aktiivsema liikme. Kuid iist ei ole enam „Järvala" liigutas mälestus temast. Kõik tõõab iga „Järvala" liige temale järele:

„Olgustulle kerge kodumaa muld, mustaber ja õpetaja!

AE

Leha.

Öö pigimust, liikumatult
Ripub tinaraskena tambuna.
Laed, väsinud, turtsuvad.
Lootusetult
Lööb süda, nus mustana nirena
Immitseb veri
Südame veri.
Valuhoed leekivad peidetud
Pinda, nus ussina salvamas
Kurbus. Nurkadest viimane
Tühjuse lertud.
Leinaloori kujub
Pimedus; mässib
Ja kalab tühja koleda ruumi
Nus pisaraid kuumi
Leinaja nutab.

J. Fernald.

Neile, kel kallis „järvala" olemasolu.

Teate, mis on „järvala"? On teil aimu, millist osa ta mängind oma sünnipaigas? Olete kord juba selle peale mõtelnud?

See ei ole olnud kool, kus „järvala" on sündind. See ei ole see asutus, nagu neid on igalpool majal. Ei, see ei ole kool. Teie, kaasvõitlejad, kes te töötate „järvalas", ei aima, mis on kool nagu igalpool. Kui kord satutte teisale, siis vast saate õige poldi, siis võrrelge seda ja teist.

Võin öelda – see ei ole kool, see asutus on „järvala", on see, mida me selle sõna all mõistame. See on ühine pere, kus ühise ja kõrge eesmärgi heaks töötavad vanad ja noored, õpetajad ja õpilased vastastikuses usalduses ja armastuses. Siin pole ametnikke, ülemaid ega alamaid, käskijaid ega käsutatavaid, on vaid juhtijad ja juhatatavad, ühise töö tegijad; kes harjuvad pole tänu laotma ega tänama, sest on ju iseenesest mõistetav, et paluda kedagi pole.

Ei tõmmata ega lükata siin, siin läheb igaüks ise, teeb, mis ta kohus ja ei kannata ühegi sõrme all.

Ei juhtu kunagi midagi, kõik lahendub, sest saadakse aru ja otsustatakse asjad kokkukõlas kõrgete eesmärkidega. Tehakse tööd ja maitstakse iga järgi, õpitakse seda tegema ilma tüli ja riiuta.

Siin pole vahet kõrge hariduse ja arenenud mõistuse vahel, siin ei vaata esimene ülevalt alla, vaid üks on teisele sõbraks, aitajaks ja juhtijaks.

Siin pole elu üksluine, tõbutu, sest ühenduses teaduse, hariduse ja elu enesega on tõbu, peenemaitseline ja jõuhas.

Vaadake, nii on olnud ikka „järvala". Vähemalt tahtnud on ta seda. Ja teie, kes te praegu viibite nii lähedal talle, kel võimalus tööd anda, see ärge tehke seda järelmõtlematult, ärge rüvetage seda paika, kus senni valitsend kõrged ideaalid. Pühkige sealt viimne tolmuköbemekene.

Saatus on juhtinud mu kõrvale sealt, „järvalast" ei saa enam osavõtlu ühise pere edasiviijeist, kuid seda õnnelikumad olete teie, kes siin olete. Te võite ja peate seda, sest teile kuulis riigi ja rahva tulevik.

Teie, vanemad seltsilised, olete juhtijad ja teie õlul lasub kahekordne kohustus juhtida „järvalat", et ta oma sihte saavutaks. Ärge jääge, keegi loiuks, ärge astuge lõtvus „järvala" rida-

desse, sest see hoone, mille kallal oleme töötand aastaid, on ehitatud tööst ja energiast ja see ei salli endas rüvetust.

Veel täna käed külge ja asugu ühisele tööle need, kes seda veel teinud ei ole! Teadke, et „järvalaka" laguneb, mis püsti ja koos hoiab ühtse pere ja kool muutub asutuseks, kus töötavad õpetajad-ametnikud ja lapsed end tunnevad dresseerituna.

Seda ei tohi aga olla. Kui see sünnib, siis tunnebigaüks oma süü suurust.

Tartus,
September 1922.

Ev. Villard.

Saatus tahtis nii.

Ilusa segametsa sees väike lage plats, selle keskel küünihüü. Viletsas riides vanamees, tumeda vaatega ja kõverate sõrmedega, riisub rutuga küünikese ees kuivavaid heinu, tihti õlest vaadates sealjoures silmi pilutades ja kollaseid hambaid paljastades.

Tasa kaugus Vanajumal pilvi- gala sepitses vanamehe kiusteks piksepilvi. Tasa ja sala seadis ta pilveränkaid osava käega üksteise järele ridda ja tõukas siis viimsed tugeva jalaga eelmiste kannale. Hõrge pihvesammas ei kannud enam vett, mis temas peitus ja kohiseades hakkas see maha sadama.

Pikkerpoiss oli Vanajumala tegevust eemalt ainult pealt vaadanud ja tõttas nüüd pikkade sammudega pea ees Vanajumala ülesohitud pilvehoonesse. Ei läinud kaua aega mööda, kui juba pikkerpoiss õhe noole tugeva käega vanakese lähedale kasetõvesse heitis. „Kurat!" ömises vanamees ainsatte, heledat valgust juga nähes. „Ei ole," vastas pikkerpoiss tumeda kõminaga „mina ise." Veel tõukas Vanajumal pilverõngast ja pea jõudis see vanakese lähedale.

Juba tundis vanamees värske vee lõhna ja tõttas heinu kääni ajama, aga juba langes esimene vihmatilk, siis teine, kolmas.... Juba muutub üks lagendiku äär tumedaks, nagu udusteks, ja kohiseb. Nagu väsinult langevad kaselehed pisut longu ja kuulavad õhes rohulehtedega pikkerpoisi võimsat laulu ja vihma kohinat. Kohin läheneb küresti ja ongi päris sadu lahti.

Väsinult istub vanamees kääni ukseparule ja mõtleb. Ta näeb juba ette nälga, mis liigvihma tõttu

eekkib. Vanamees näeb: jäme vihm uhab ta põlevatelt orasead pea juurtega välja, rõhub noore, lopsaka rukki maani maha, nii et see mädaneb ja kaotab heinaloo õleni veega. Vanamees kaotab mõistuse. Ta pigistab hambad risti ja hakkab heinu küünist välja ajama, jaaknudes kurjalt: „Sää, sää, kurat, nõik!" Järraga raksatus.... Kask küüni ees purunes välgu löögist kildudeks. Vanamees peatab töötamist, vaatab tõllis silmid korraks pikkerpoisi tööd ja tõõtab siis edasi... Heinakõgu küüni ees kasvab, sellele langeb kahisedes vihm.

Pisut on veel heinu küüni jäänud, kui vanamees puuhangu käest viskab. Pisut hiljem näeme teda juba küüni ees valvamas, teivatükk ristvööst. Tugev kaigas selja taga löögivalmis. Ise vahib, habe püsti, taeva poole. Ta valvab nurjatut vanajumalat, keda purusurnuks lüüa tahab, loodes teda teivaga tigimeelitada. „Juid jumal ei tule. „Kaval kou, kurivaim", ütleb vanamees, „leiba ei taha, aga heina tahab küll!" "ihm sajab aga edasi. Vanamees lähtub viimaks minema, vaatab veel kord tagasi, nägu nõdedasti moonutet, täis metsikut viha.

* *

Käes suvine öö. Õrn, pehme udu hiilib salapuude vahel. Tähed hiilgavad ja täiskuu valgusel

fõigivad läbi udu vihmapiisad kaselehtedel. Sooka-na hääbitseb eemal oma praegadele unelugu ja sala jookseb rebane oja kallast mööda tihnikusse. Taeva-välvil kaugel sõuab äikesepilv - valge kui lumi kuu-paistusest - välku sähvatades. Aga mis suits see täuseb kaskede ladvust eemalt nii tugevasti, võimu-kasti keerates! See on vanakese heinakõõn, mille ta mõrgameelsuses süütas, kirudes, et välk seda ei tei-nud. Kaskede vahelt vilkus tuli, praksuvad kuuse-palgid tuli ja vanamees istub seal juures kivi! ning pisarad langevad tal silmist. Ta on jälle õige mõistuse juures. „Mis tõna, nüüd tuleb... Peab leppima," ütleb ta.. saatus tahtis nii!"

A.E.

Sügisöö.

„Maailm upub verre... Õhtune taevatäis ve-ri, koskina küngaste vahelt vuliseb veri. Ve-risse tõõkidena seisavad tornid ja põliseid kuused.-

Loojeneb päike.. Hämarus, lamaades jõe-sa all, on vaadanud veri mängu, nõud haig-tab, sirutab liikmeid pehmeid ja patnduvaid,

tantsib ja keerleb ja keerutab siidiseid kangaid nii musti, päimides puid metsas ühiseks mustavaks müüriks.

Pime ja tume on mets, tuhin mõhiseb kuuskis ja koltunud naabade laulvus!... Siis nägemata käed, tundmatud väed, haaravad, kiigutavad, kaisutavad mind, ning kannavad senna - senna, kuslaulab torm rõõmilist laulu ja pimedus voogamas tiivade vahel.....

.... Seisan... Tarm aga sasib, sõrmitsab, silitab, suudleb mu juukseid, paitab mu õhetavaid palgeid, ning rinnus on valu, põlgtus iseenda ja maailma vastu.

* *

O, kuula, kui saladuslikelt põlliste mändide laulvus sosistab tuul! O, kuula, kui müstiliselt pimedusse hääbub öökulli kiss!... Vaata, o vaata, kuis tuluke minuvees tõrjudes, nuhtlides pimedust, sünnitab varje - varje, mis tume pikk on hiilind seljataha mulle - pikk, kaduvles kaugusse.

O, vaatan varje ning hüüan metsikult, vihaselt: „Te varjud! Te eraldage end! Vari, sina nii pikk ja tume, eralda end! Ühiks ainult on algus teil, siis kaote üldpimedusse. Eraldage end! Ja kui seda teie ei suuda, siis üldse

teid tarvis ei ole!" Ning paiskasin taiali tole, tukke loopides eemale, mis nagu tulised ohvrid jäid lamama auravale pinnale.

Veeran, naeran hüsteeriliselt, disharmo-liselt! Olin näritanud varjud, hävitanud oma enda varju! .....

Laanelaps.

Koeru õppurtonna spordivõistlused.

Läinud aasta eesxujul korraldati „Järvala" poolt 15 okt. s.a. spordivõistlused. Võistluste kavas oli ette-nähtud ka tõtarlastele mitmed alad, mis aga võistlejate rähese arvu tõttu pidamata jäid. Nii jõlgpalli võistlus Peetri Spordi ringi ja „Järvala" meeskondade vahel jäi esimeste ilmumata tõ-mise tõttu pidamata.

Võistlejad olid jagatud vanuduse järgi kahe rühma: alla 15 a. vanad ja üle 15 a. vanad. Tagelikult võistlustest osavõtjate arv oli 19. Kohti loeti kolm.

Võistluste tehnilised tulemused:

Vanem rühm (osavõtj. van. üle 15 a.)

100 m. jooks I Potman - 14 sek.
II Moon - 14. 1 sek.
III Kilk - 14. 4 sek.
Väljaspool võistlust võttis osa I jooni
Lõpetuse sr. õpetaja Lauka

Kõrgushüpe kaugus I Veberenzmann - 4. 12 m.
II Moon - 4. 02 m.
III Potman - 3. 98 m.
Väljasp. võistlust Lauka - 4. 17 m.

Kaugushüpe kaugus I Paglandt - 2, 33 m.
II Papp - 2. 27 m.
III Moon - 2. 17 m.
Väljasp. võistlust Lauka - 2, 30 m.

Kõrgushüpe kaugus I. Papp - 1. 19 m.
II. Moon - 1. 14 m.
III. Potman - 1. 09 m.
Väljasp. võistlust Lauka - 1. 14 m.

Kuul ..... I. Veberenzmann 7. 45 m.
II. Paglandt - 6. 70 m.
III. Hommel - 6. 50 m.

Ketas ..... I. Veberenzmann - 23. 46 m.
II. Paglandt - 20. 56 m.

Oda ..... I Veberenzmann - 26. 28 m.
Väljasp. võistlust Ernits - 23. 37 m.

1500 m. jooks I. Puglandt - 5,9 m.
II. Vabaväeltsman 5,11 m.
Väljasp. võistlust. Lauka - 5,0 m.

Noorem rühm (osav. vanadus alla 15 a.)
100 m. jooks I Veilberg - 14,5 sek.
II. Amtman - 14,6 sek.
III. Grassman - 14,8 sek.
Kaugushüpe hooga I. Amtman - 3,52 m.
II. Grassman - 3,18 m.
III. Agelberg - 2,93 m.
väljasp. võistlust. Stoneby - 3,31 m.
Kaugushüpe koolo I. Grassman - 1,75 m.
II. Amtman - 1,70 m.
III. Veilberg - 1,67 m.
Kõrgushüpe hooga I. Grassman - 1,09 m.
II. Amtman - 1,04 m.
III. Agelberg - 0,99 m.
Kuul ..... I. Grassman - 6,20 m.
II. Agelberg - 5,60 m.
III. Veilberg - 5,40 m.
Väljasp. võistlust. E. Stoneby - 6,58 m.
Ketas ..... I. Agelberg - 15,28 m.
II. Veilberg - 12,99 m.
III. Grassman - 12,13 m.

Võidusõit ..... I. Ogelberg - 32, 2 m.
II. Grassman - 19, 61 m.
III. E. Ojaja — 18, 12 m.

Üldises kokkuvõttes tuli esimesele kohale varemmas rühmas Martin Veberkreutzman - 14 punktiga, teisele kohale Rudolf Paglandt - 10 punktiga, kolmandale kohale - Feodor Ojaja. Teoremas rühmas tuli esimesele kohale Grassman - 14 punktiga, teisele - Ogelberg - 10 punktiga ja kolmandale - Ambman - 9 punktiga.

Võistluste tehnilisi tagajärgi tuleb selletada halve ilmaga võistluste päevad ja harjutuse võbrsusega. Loodame järgmistel võistlustel paremaid tagajärgi.

F.T.

Kõrjaveateused: Laanelaps. Üks töö ilmub.
A.E. „Suvine õhtu" ilmub järgm. nrs.

Hind 15 marka.

Väljaandja: Koeru Õppurite Ühing - Järvela.
Toimetus: F. Tomberg ja maatalumehepoeg. A. Erde. E. Hanson,
R. Popp. H. Sõmajõe, O. Ilves & O. Hellermann.

17.1.23

H. LEOKE'SE
ARHIIV-RAAMATUKOGUST

LEOKE.

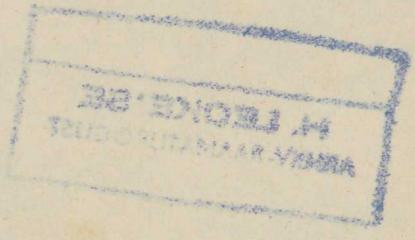

EESTI TA Fr. R. Kreutzwaldi nim.
Kirjandusmuuseumi
4/2583
RAAMATUKOGU

P28071

LÕKE

«JÄRVALA HÄÄLELEKANDJA.

XV a.k. № 2.

H. LEOKE'SE
ARHIIV-RAAMATUKOGUST

Järvala kolmanda aastapäeva puhul.

Kolm aastat on möödunud Koera õppe-nõel tööga, mis tehtud iseseisvalt, iseenesele teed rajades. Küll imelikuna paistab Koera õppuri-le iseseisev seltsi tegevus alguses, see on kolm aastat tagasi. Otsekui mõni vande või sala-selts oli süs veel „Järvala" (õigeminita ei ol-nudki süs veel „Järvala").

Kuid aeg on hea õpetaja. Aega mööda omandasid õppurid ikka enam ja enam

teadmisi enoli ülesandeis enesearendamise alal. Iseka enam ja enam ideaale seati üles mille poole sihikindlalt ja püsivalt püüda.

Ta möödunud kolm aastat tõsises töös. Kuid pilku heites töö vilja peale, süs ei olegi vaja häbeneda töö vilja puuduse pärast, vaid võib tõega tunnistada, et vilja

[illegible]

Nii mõnigi liige on püüdnud edasi kirjanduse või spordi alal. Nii mõnigi liige on saanud vaimustet karskusaatest ja hoidnud end ja teisi alkoholismi hädaohu est.- Paljud ettevõted tõendavad, et „Järvalas" on tehtud tööd, on tahetud tööd teha. On loodud ühendus noorsoo keskliiduga ja ümbr kaudsete õppurühingutega „Järvala" on pakkunud ka seltskonnale meelelahutust ja õpetust.

pidu ja referaat ähtute läbi. Nii tavaliik tundub „Järvala" majan. usliselt õppurkonnale „Tulu" kaudu. Õppuritel on traditsiooniks saanud endi tarbeaineid ainult „Tulult" osta, nagu unustades, et koerus ka teisi kauplusi.

Sennini on „Järvala" ikka kasvanud ja suurenend. Soovime, et see ikka nii läheks, et „Järvala", ikka kasvaks ja täieneks et saavutada ülesse kõrgemaid ideaale.

Aerde

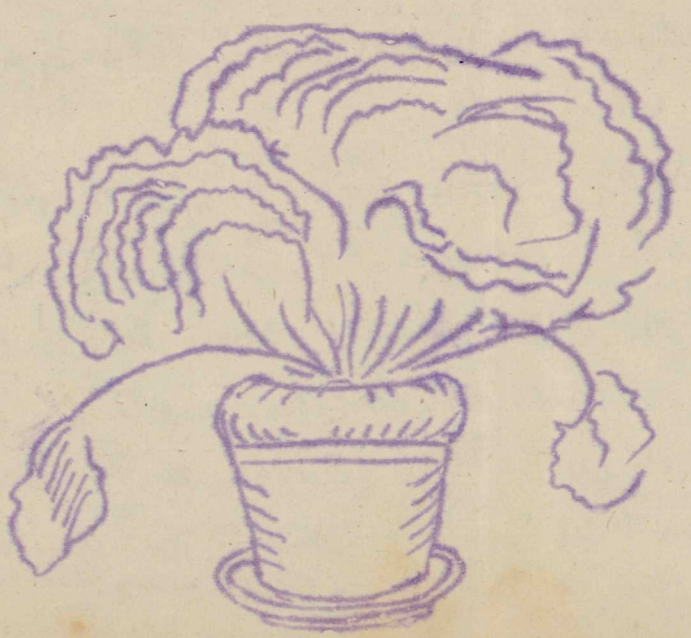

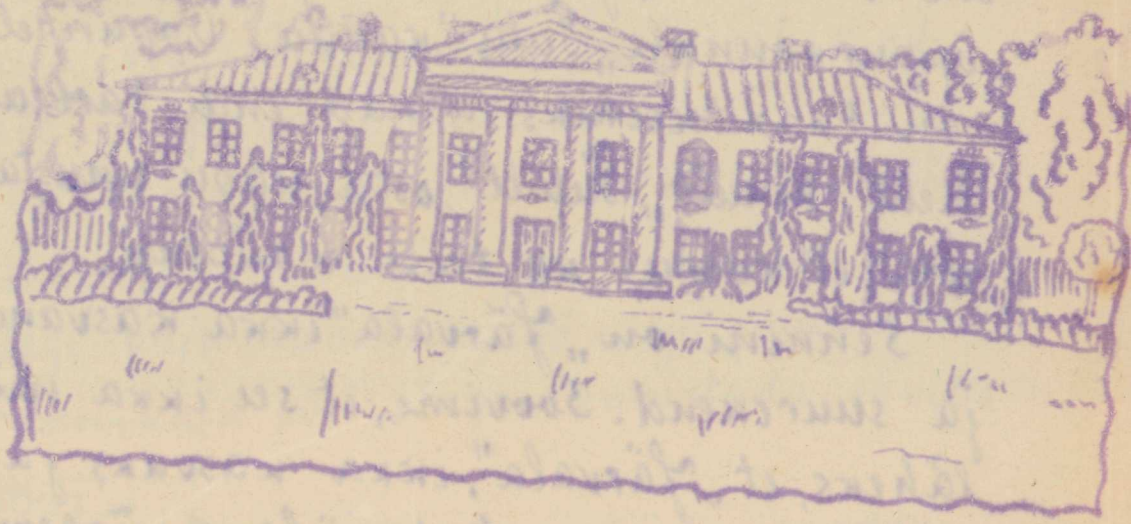

„Järvala" 1919-1922.

Järvala kolmanda aastapäeva puhul olgu õigustatud lühike „Järvala" eesmärkide ning tegevuse ülevaade.

„Järvala eesmärgina (mille teostamiseks ka „Järvala" seeaegne Kuuru õppurite selts asutati) on alati olnud oma liikmete arendamine. Alguses asutetuna oli see eesmärgi teostamine mõeldud kitsa piiriäisena nüd l. noorsoo liikumise mõtte kasvamisega

[illegible] ja Ko[illegible] võtab „Järvala" omale
[illegible] korral [illegible] [illegible] sihid. Uue põhi-
[illegible] vastuvõtmisega võtab „Järvala" omale
[illegible] täielise iga[illegible]külge [illegible]gete arendami-
se ning otsustab ka [illegible] majan[illegible]liselt oma
lügetele vastu tulla, [illegible] operatsioon „Pulu".

Sihid on küll ilusad kuid kuidas on nende teostamisega lugu? Algusest asutatuna ei suutnud „Järvala" kätsa püriline põhikirja tõttu suurt midagi ära teha. Kuid uue põhikirja vastuvõtmisega algas ka kohe elav tegevus. Ütlen uue põhikirja vastuvõtmisega otsustati ära töötamissüsteem. Et omitte õpurkond ei killustuks üksikuiks tegevõimetuiks ühinguiks võeti aluseks ü[illegible]tsionaalne süsteem. „[illegible]purkonna vajadus[illegible]ed [illegible]pera[illegible]sooma [illegible], kõnnatoppimine [illegible]kaevajoone j.n.e.

Pöörtaxse mäisllikku mule lahe just õppeaasta kohale pere kohta õhtute ning pidude korraldamisega. Spordi sektsioonile spordi ahinõudele muretsemisega saab ka alguse sportlane lõunamine. Ei metsamata ei saa ka sellel alal jätta jalgpalli mängu kajastusi.

Kaopeatüe „Tulu" algas kohe asutamise järgi tavat tegevust. Ning väimaldas kogu õppeaasta odava õpetajate ostu. „Tulu" on omanud oma tegevuse tõttu kogu kooli poolehoiu ja mille tõttu ka läbimüük küllaldaselt suur on, (tänavu õppeaasta (september, oktoober, november) ulatab läbimüük ligi veerand

miljoni.

Viimngu aastasel kuni kahe kuuajast ennemaadetus organ – õppeaasta kuu algusega jäänd. Seadsate aluse nädala jäädmisel asuti ka kohe algkirja vägivaldmisele. Algkiri „Lõke" on suurimas kaunis sirgeid ja alt jõmuda, mis läendab ei õpitaste hulgas valitseb arusaamine „Lõke" täitmisest.

Lõpuks ei saa ka nimetamata jätta „Jäävala" kontaks. is olemist teiste õppeviimngutega ja ülemaailiste tähtedega. ette komaldatud küttasväike teistele naabruses olevatele õppeviimngutele on rendega kirjavahetust komaldatud ja pr esa võetud mitmesugustest noorsoo kongressidelt.

Kokku võttes võime öelda et tegevus on küllalt eduriikas olnud. Kuid siin ei tohi nimetamata jätta õppar kohna seoja peolahoidu ning kaasabi millast ka „Jäävala" ellevõtte noorte miner on olenud.

Kuid ärgu mõeldagu nüüd 3 aastase tegevuse jäärle, et alane [illegible] küllalt teinud. Palju on veel teha jäävala tegevus hiljad. Asugem seega ülesehitamisele nelja aastal tegevuse aastal.

—g.

Väga tead küsitavuse virjanduses võõri rahva vaimu ööid, mis sõnades avaldatud ja virjutõlkide varal õõlestähendud küid võõri rahvaste küsisi vaimu sünnidüsi ei panda virjanduses tähele, vaid virjutajaid mis rahva parimaid püüdlusi ja aateid kujutavad. Virjandus näitab kõikides rahvas vaimulisi ilmingud, missugused tema parimad püüdlused ja aated on olnud ja missugusedkuud praegu on. Ellis on milleagi rahva virjandus muud kui kohastunud rahva hing, hing, kelle juhtivaks ja parimad pojad ja tütred. Selles hinges avalduvad [illegible]

rahval kuluks püüda. Kirjanduse on vaimne peegel, milles puguldub kogu rahva hing, teiste rahvastega võrreldes oma häid ja halbu külgi näidates (ilma et kirjanik ja rahvas seda ise märkaks). Kui tahame mingit rahvast tundma õppida, peame kõigi mata tema kirjandust tundma.

Iga üksik isik vaatab elu peale iseseguse pilguga ja reageerib [illegible]isi juhtumisi isemoodi, nii vaatab kogu rahvas ka peale iseseisvuse kaotust ja reageerib elu nähtustele peale isemoodi. Seda oma päraselt reageerimistes väljendavad rahvad kirjanduses (nii tervikogi kirjanduse teistest rahvastest eraldub).

Igat rahvast, kes kultuuri elus silma paistvale seisukohale on jõudnud, on nende hingeelu tõttu oma väärtuline kirjandus olemas. Kirjandus ongi mõtles nende vägevuse, suuruse avaldus.

Ükski kõige vägevamad rahvad, kelle ajalugu kultuurirahvastena tunneb, pole kellel oma kirjandus olnud. On leitud vanade rahvaste juurest savist raamatu kogusi. Kuid tuletame meelde et pabeli valmistust ning trükikunsti ei tuntud. Vaevalt võime ette kujutada [illegible]indias kalli setajal kirjandus oli ja et ta ainult kuningate ja rõhtsaadlase oli.

Vaatleme natuke ajalugu ja paneme väidatu ja võidetuta vanemate tähele. Vaatleme [illegible]g pikemalt, Ateenat ja Spartat. Kelle mõlemil oli peaaegu oma riigi võimu kindlustada ja väi-

keha.

Spartas pandi kõige suuremat rõhku keha-lise kasvatuse pääle, kuna vaimline kasvatus täiesti rängu jäi. Sest sääl oli usmäärd kasva-tusel tugevaid sõdureid kasvatada, kes suudaks oma isamaad kaitsta.

Athenas pandi samuti kehalise kasvatuse pääle, kuid seal juures ei jäetud vaimu harimist mitte hooletusse. Vaimu haridus oli ju algul ainult meestelt (naisi geograafiliselt ümbruses inimeste hulka ei arvatud!).

Järgnes.

Ellitmasugustel põhjustel on „Lõõke" toimetus sunnitud olnud „Lõkke" ette väikse malt väljaand-ma, mille tõttu ka mitmed tööd sellest numbrist peavad välja jäämа. Usja olu palue „Lõkke" toimetus tähelt tähelepanelada.

„Lõkke" toimetus.

Väljaandja: Kooru Õppurite Ühing „Tõmula"

Toimetus: F. Pamberg (päätoimetaja), A. Ilde, E. Kaasik, H. Papp, A. Tuuli, H. Sõnajalg, O. Hellermann

17.1.23

H. LEOKE'SE
ARHIIV-RAAMATUKOGUST

LOKE

№ 3 IV AK.

«JÄRVAMAA» HÄÄLEKANDJA.

Sisu.

Vaks lauluteist. H. Laanelaps.

Õhtu. as.

Kolm lauluteist. J. Sternvald.

* * * (järg)

Poiss eteselt.

Kirjavastused.

EESTI TA FT. R. Kreutzwaldi Nim. Kirjandusmuuseumi 4/2583 RAAMATUKOGU

P 28071

Kaane kaunistus Erich Kaarukselt. Sisemised ilustused Alexander Tuulelt ja Erich Kaarukselt.

Karks linnulaust.

Viimane naeratus.

Pääd rangutab pori,
Vasind, imine naeratus näol
Veel sosistab suu:
— Kadunud kevade ä imaast öist.
Peata! Surelin tuulata
laulu,
tuulte, tormide viitmilist
juttu, —
narbund loodust mutta —
Veel viimast naeratust viimivalt punalt!
Üle lumme kaet välja
Käivad päikese punased küüd,
paistab päikese
viimane naeratus —
surija huulilt ...
viimane naeratus.

* * * * *

Mul oli elupuu vaevas roheline elupuu-
Minu Elupuu.
Oli armas mu elupuu –
Armas Elupuu!
Mundsin oksa oma elupuust –
Oma Elupuust!
Ja asetin sinnale oksa –
Oksa Elupuust!
Elupuust oksa oma sõtta –
Oma sõtta!

Liisa Laanelepp.

Suvine õhtu.

Veel loid küngab päike puude vahelt oma punaka paistusega, et siis kaduda terveks ööks. Veel kord valgustab ta puie latvu ja majade katuseid. Õhtune vöö- kus ääbub jäheda udulinana kinamaa- de peal, pöörates vahel, kus kägu veel nu- tusti kukub, nagu oleks tal lõviitöö. Õu udu hülib sala valeinude poolt heina- mailt, valdades pinskamisi talusid-kü- lasid veel helgivad viirgud valkja hel- giga tervisinab vastu, nagu elavhõbe tä- risedes. Mööda seeljarnt ujuvad pardid rindadega kaärlaini ees ajades, aegajalt

parsu seerohu tarvab taha kadudes ja jälle ilmudes, ning suured an- gid lärtsatavad vastu velt. Ilm tunneb-tä ilmuvad- ehatakt

muuna. Veel helgivad läänetaevas veeta-
vad jooned ja kollased sambad pinnasest
ei kadudes mandermaa metsade taha.
-Nabedasti napsab nahkhiir õhust kärbse
või sääse saagins, sellega kadudes kängus-
te taha. Oja kaldal pünsuvad rästikued
ja sulpsatades kargab kuun vette röngas-
laineid sünnitades. Ahedam udulint te-
kib oja kohal, kureldes sellega käsikäes.
Kägu lõpetab oma ühetoonilise laulu-
asemele astub öösiin oma kirglist tril-
leriga. Veel kord kumavad läänetaevaspo
nanad jooned ja kaovad - on varane
suvine öö.—

A. E.

Suvióö.

Ellööduvid suvióö; unenäo naisutest kuulsin,
Sulle süs hinge ja tundmused õrnemad andsin;
Joobusin õnnest ja iimardus vaevas nõin mõtted,
Päikesvid unelmais sünclinud saladjad aoted.
Suvióö-aimastus rinnas ma jäulu hüüdsin
Iga ma avaldust, ningamist kuulmatut püüdsin.
Rohusse uppudes lamasin - teadsin et kuulen,
Aimasin surnuvat kuuldi udused kuuled.
Andusin sinule suvióö- kuulusin sulle,
Sinule naeratan, lubasin lõõtusi kuulu.
Ellööduvid suvióö: õnne mu ningasse jätsid
Õhuse laoriga pehmeste, lugevalt ratsid.

L. Fenvalt

Kolm luuletust.

Ole hingeline, ole inimene!

Ole hingeline, ole inimene!
Oma rinnet sääda nõvadene.
Aita õrnalt noota pinnal:
Tea, see saadud kallilt käsnal.
Hoolitse et tõusev päikene
Hää hue õhtu-ena veline.

Ole hingeline, ole inimene!
Unusta kõik vihа, minevane:
Päinegi on inimene -
Loodab-oled armuline
Põita häädust, ilu, armastust,
Hoitse vabaduse rahuldust.
Ole hingeline, ole inimene!
Praeta kaudki sõõt nui onnikene:
Aita teat nui aõi vaja.
Õnne vaesusesse raja!
Uus oled sõõndind inime!
Oledsa sõõstema sarnane!

Ole hingeline, ole inimene!
Vaata õmber kõik on eivuline;
Hinges kõigil taevarõõa,
Päikest täitub iga õõa
Ole hinge'ne, ole inimene!
Loorla tuleb õõa kõvade!

Nägin hukkuvat jumalat....

Nägin hukkuvat jumalat
Päälisel troonil
Surmakrampides heitlevat.
Kuulsin hukkuva jumala
Hüükiva kroont
Suurt, tükkideks kukkuvat
— — — — — — — — — — — — —
Aimatin valdavat äärtes valu
Hukkuva jumala;
Astuvat kuiknudes, komistes
Surnud jumala.

Mõtteteraa.

Inimesed lõid jumala oma näo järele.
Ja aluskorra järele andsid talle hinge!

* * *

Elu on – värvid,
Inimene – maalija ise kunstnik.

* * *

Igatsus õnne järele on –
Igatsus hinge rahuloluse järele

Hilja Laanelaps.

* * * (järg)

Sparta võitis ainult üksikuid rahvaid ja orjastas neid, siis langes ta vägivaltsema-ele rusuks, kuna ateenlased oma kunsti kultuuri ja kirjandusega kogu ilma ära võitsid. Veel praegust valitseb kreeka kultuur nii mõneski kunsti harus, mõned usuvad, et meie ei suudagi endiid kreeka mõjust vabastada. Suuri roomlasi, kogu selleaegse haritud ilma valitsejaid, langesid kreeka kultuuri mõju alla selga võib roomlaste kultuuri pidada kreeklaste kultuuri järeltuliejaks.

Seda osa teadust mis meil koolis õpspinata jäi võime meie kirjanduse kaudu omandada, sest kirjanduses on kõik teadused ühendatud mis olemas on. Kirjandus on puu, mis meid vaimliselt toidab. Kui meie puu lasem ära

kuivame ise ühes pungaga. Kui [illegible] teadmist toetame, siis toetame endi teadmisi, kui meile kirjandust vihkame, siis vihkame endi teadmisi, anname enesest tunnistust, et meis ei ole veel väärt inimese nimekandmia, sest see pole inimene kes teadmisi vihkab. (järgneb)

„Lõkke" toimetusest.

„Lõkke" toimetusel mitte alunevait põhjust on „Lõkke" toimetus sunnitud olnud „Lõkke"ga väiksemalt väljaandma. Et nüüd jäävad neist numbrist mitmed tööd välja (selgemus ja kevad," + "lõpp ja tuul) välja jäänud tööd ilmuvad „Lõkke" nr: 4 mis ilmub + jaanuari kuu lõpul.

„Lõkke" toimetus.

Kirjavastused.

J. P. Uuemõisas: Raalumait põhjuse „Hilja" ei ilmu.

Kõigile teistele autoritele. Otsustamata.

Väljaandja: Kooli õppurite ühing „Jõuvala".

Toimetus: J. Tamberg (peatoimetaja), R. Papp, H. Sõnajalg, A. Teo, E. Kaarniit, O. Hellerman, A. Pruuli.

6.3.23

LOKE

№ 4.

JÄRVÄLÄ

VÄLJAANNE

IV. AASTAKÄIK.

1923 a.

H. LEOKE'SE
ARHIIV-RAAMATUKOGUST

Sisu.

	lk.
Ei- Ein- Saarelaps	1
Õ ö. Viru	4.
Saarelaps	6
Ai mdn =7	7
* * * Saarelaps	9
Capri saar. Selle jälle	12
Kassa ainanne	
Pidu ainanne	17
Kirjavahetusest	kaane.
Omis asjus	kaane.

Kaane kaunidus ja sise ilusdused
A. Irdi'lt.

EESTI RIIGI TÜ Ft. R. Kreutzwaldi nim. Kirjandusmuuseum
24 2583
RAAMATUKOGU

H. LEOKE'SE
ANTIKV-RAAMATUKAUGUST

LÕKE

„JÄRVAALA" VÄLJAANNE.

№ 4. NÄÄDALAKAAJK. 1923 aa.

Laane laps.

Võõrus-Kevad.

Kes mudaks vaikima panna noorus
mässavat rinda? .....
Kevad ja noorus see on õde ja vend..
Kevadel kui on puhkenud õitsele pun-
de pungad, kus maa katkenud liiv-
de vaibaga, tärkab loodus meele-ilu
le, et sundida ununema mäödunud
aegu..... Päikesemgi võimsa
sirutab oma piarse muna pärnet,
et saada sundildud päikese küüsist....
Päike sundlet nü õrnast noort taime-

TEADUSLIKU KIRJANDUSE

west ning temal sosistab [illegible]
sõnu kõva - - - - - - - - - - - - - -

Etaoind on nii pundle pungald, mis peitevad endid nii silmadkui sinitillud, millest sõrad jalgupäädus ning ilmuvad. Etaoind kes on kogenud kogemusi ja jõu mahla ning ütlemisest, vaatavad julgelt tulevikku - - - - - - - - - - - - - - - -

Ellajõudnud isikuk on haavadud, tema elu saadusest niisuke veri - - - - Ja kannatab teadus, et pea lõpeb vere jaoks, ning sõnadgab muusti elu mahlade kogumise - - - - Või ülevõõmsana sinutab omi oksi kaugele tagiendikkude orbite külgjes ön hajendamas hüvõõ va sugused uhkused - - - - - - Tõmt puhus üle tiikide ääjaoks kuivadades äite pargute pisaraid. Kaugus

kuningliku kuuri lõhna ülesse õitsu..... Kuvad loodusest, jäävastav kuvad õitsu! elooud saagu isetasadvaiks mõttejaiks püüdus jäuda. usmängile mis matud ülus ja koalipingil.

Olla nii noor mängida kuvad puhanguis, olla tuad mata elu puudust tahaks sist loodus on loonud noortele vallatuma südame, annud elu tõõmus ja süütuse. ----------

O de noorud, kes oâite vägevad alla ühendult. Kui maiva mis sammub kõõ kaas elust tõõ et ühisel jõul tunda nas kuvid, tõõ kuid, mida uuritud tuli ----------

ellele pâralt ----------

elooste pâralt on tulevik! -------

Ö.

Viru.

Eha viimne mäng kustub taeva pidot!
Öö lasnud oma hall-hämaraia tiibu laiu-
tades maale. Hall udu ngineb süga-
vaisse orgudesse ja üle viimaste
nõlaveerude ning mendi päevani
muinas-kuninganna kuldhall palee
ümber. Tuuled, vaigud, koprazad öid!
öö vaigudest lumen-
davati tehtud pei-
dus, taotavad ei-
matkavat lõhna!
ellidagi peidus ns
lõhnas mis seletama-
tu.

Vaga temanud,
mida muinas-kunin-
ganna oma jalutus-
käigu tõttu ära vaa-
tama, tulgavad.
Kuu vaiguses mäge-
de jäwed. Lumat rau-
gunes veisavad mäe-

nägasti kuid nagu õisesjumala teenistuses. Öö magas.... ainus tähele vilgus eõpmaõa kaugustes.

Loodus kuningganna lossis valitseb vaikus. on mõõda ilma pitgud, mis rüüdlid, kirgede puna palgeis, rändarid mõõda mäestege, teengidus lähemale ihaloomse lossile..... eräkes südamest teadust kes kõigjus: läbi oma teenist nagu valge igaviku võõrastes, põrandid tagasi õhe, andes uuemi südamevõi vikult!.....

Rüüdlid rändavaõ õõs tumendavait mäe teil- kirge puna asemil vahavas vaikne rahvatus. Eet ei keegelt kõigjas kuningganna rüünalte taamvas kumas ning pöi mub ööta sõjaõuga!.....

Õõ tõrvis!.....

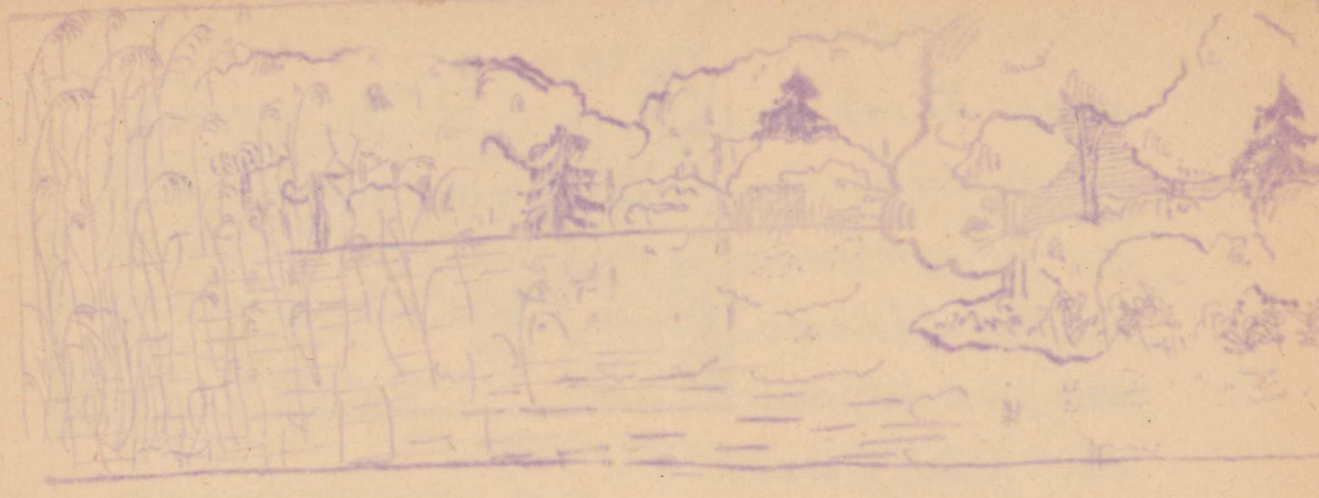

Laane laps.

Sõbraga

elle ylen sinuga sõpruse sõlmime,
ja sõbra tõe, me käsi käes seda [tõotame.
elle teine - teisele sõna anname,
et tahme hävitada pilkast hinge- [tõotd.

Oh annaks taevas jõudu sõbrale,
ja kinnitust mu noore nõrkusse [kingeks
Sülg sinuga koos saame võidule
ja saame jõuame siis määrat

Aimdus.

Aunsaamata hõlmu segа rõõmu hinge kurb aimdus, halb ja lu-
me kui vari kui halastamata
kuri kotkas. Püüan põgeneda u-
mast temast, kuid ta tuleb
minuga, sööb hinge, kui tuuli too-
rust puud, pisikamisi.....

* *
*

Ilus taline hommik. Kaste
kõikuvast udulinast tõusnud.
Härm rõõmu noori kasesalu. Hanva
vabastab end: mõni kask rõõmust
koormast ja pisikamisi kahinal
langeb lume jugа nagu hõbe-
nõu puu oksa vahelt alla. Ella
hedasti hulgib kesasjää udus-
talitungi nuid päikese k
gasi nagu hügia tuli

lõõdud kaskist sõelumiel. Terve loodus minus magusas tahtmises, kuigi minel rõõmus aimdus. Värinad uisutamast. mööda soo-kraavi, ühtlase mõttalu ja kurb aimdus on minuga. Sõgenen ümale, kuigi siis ei on ta tulnud minuga.

* *
*

Vaata! kuis sähvatab tuleõõga võõrik, nagu vihaxma mao kul saagi jäänd— ja kuidas kõõngelt kajab— see on sõda..... ehkki hüüga kadaka põõsas tuleb,—nii väikse kanget lahingu väli püssidepaukumisest.... Terra selgemas mantlis mes aimdus mis tõõgitud sõjast otsagu sõõ (kirkis mu silmade ette piit— mu aimdus— kohutav jääb ei jäämm.

(Jaanuar

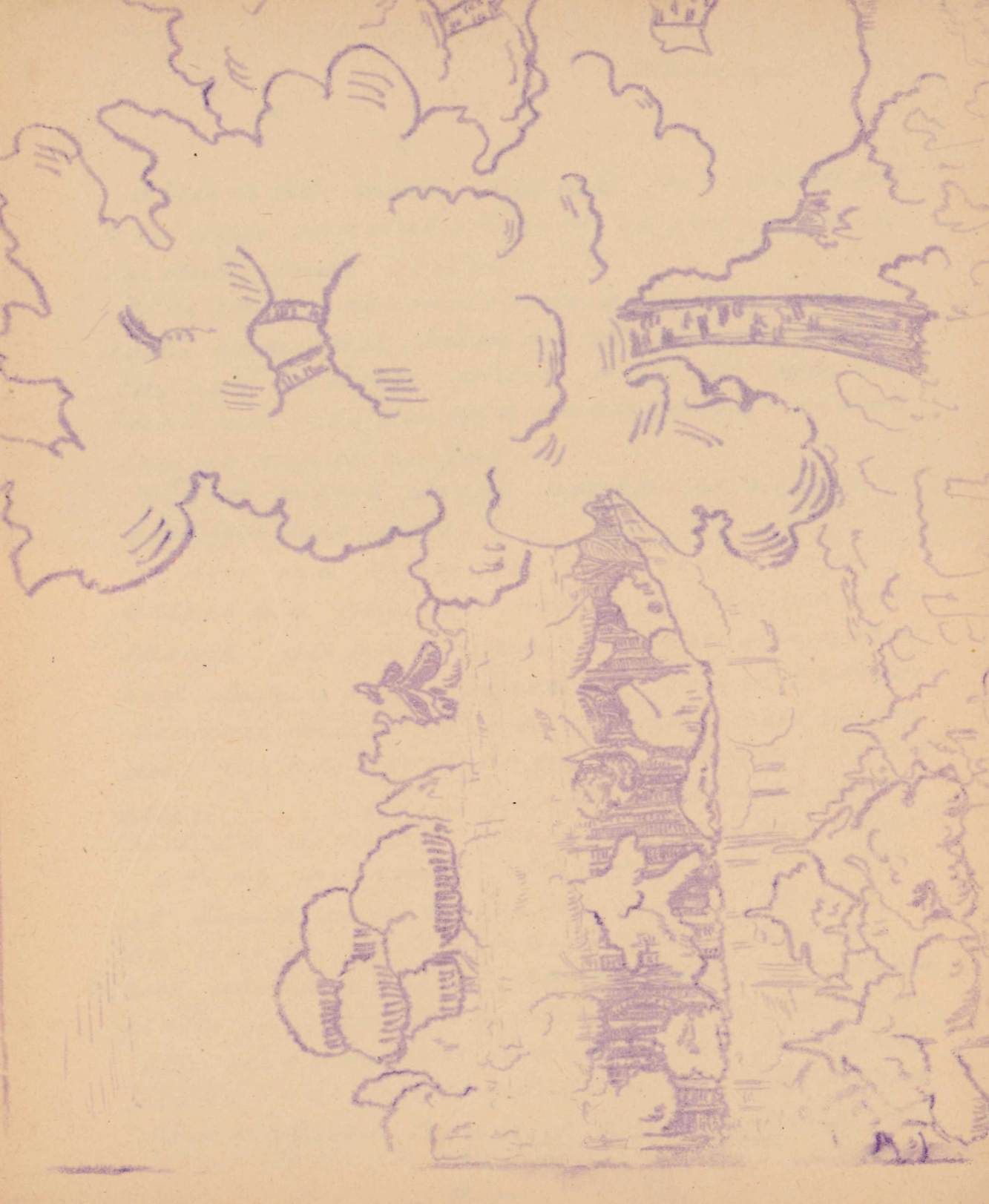

* *
*

ellüriseb mürі laіnеd nіі vіhaselt kaldale saadab. Laine vajub, laine taotab vendі uuesti.....

Seisab noormees mere kaldal kuulates vägevase lämmastet ning vaatab lainete mässu, pilk punnitub üle vahtuvі ere lõpmata kauguse,- ei nee tõuse ning vajab.....

Torm meel, torm noormehe hinges. ellöllse noormees:

Ei, ma olen su meelevaps! ellerі, ma olen su oma. O, kuidas mässavad pürnade mu hinges, nüüdsest end taotlevad südame vіest! ellerі leevdud mulle südda-südda kus aimdus inimlikust õnnest, ігgatsus vahel! ellerі!.... ellipu vend, kaisuta mind! hellita mіnuta mind ei tuleks vahel!!!...

ering noormees läheneb lainetele et tuua end ohvriks..... kuіdas ka ilus on elu! Ei raatsі end anda ent ahvatleb vaatepilt lainedelt sest taevadaatu ja selgі tamatu on ümbrіtse siіgavusest ülesa noorest ja ihaon elada, võidelda, võita ning tõe taotlemisest.

Lehm..? on jõe koorus, ehk nõ võivalda
vaikmata vind läis julgust ja tulu.
Siinitas noormus käed meile ja ise
nagu [illegible] haarata meid vägeva-
se aadet, kroda seruda sinnale .....

Laages noormus kaireles lahutud
lõvale [illegible] nuttes, nuttes kui väike
ne laps .....

Jõem veel, torm noormehe hinges..

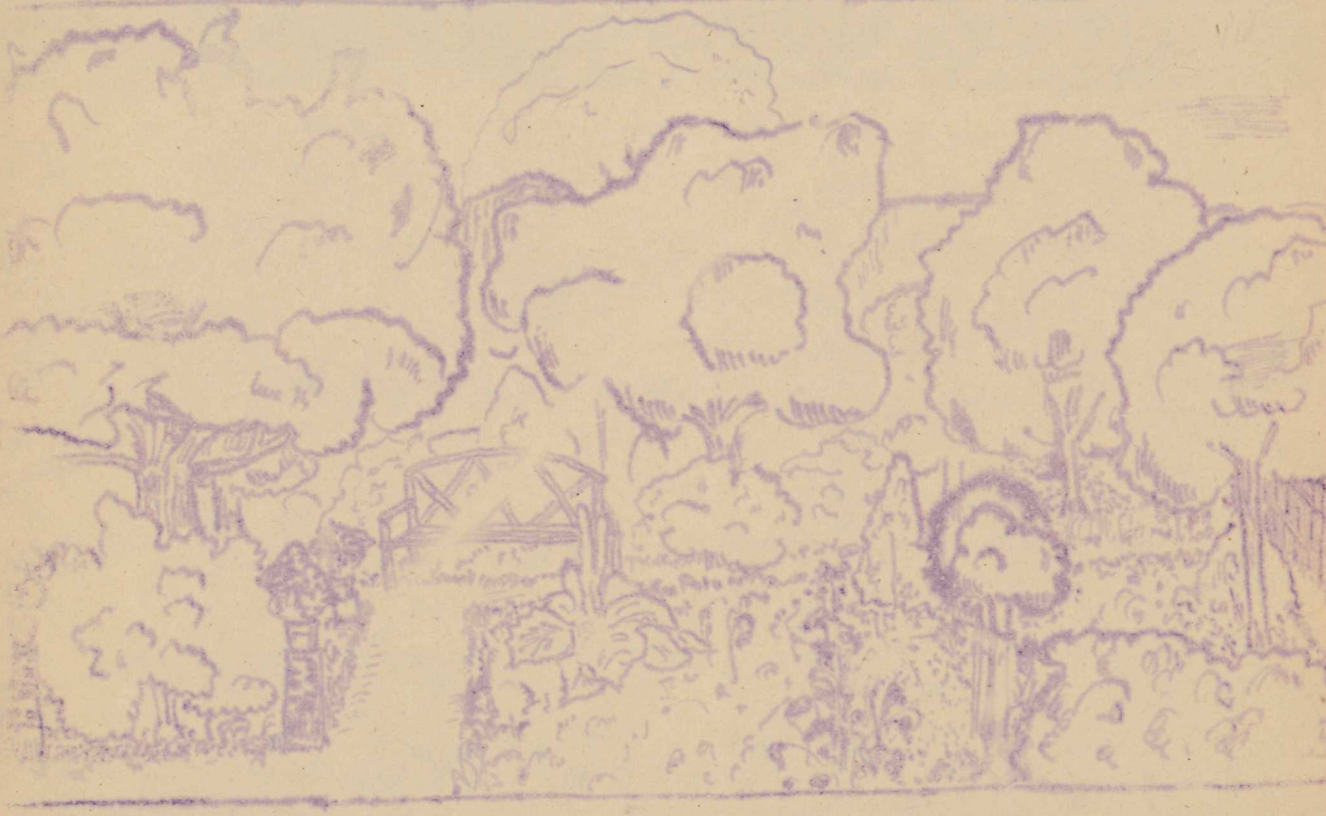

Capri saar

(5. eluõi järu).

Neapoli lahe ilu ületab seni vaadeldu. Siiski tuntavalt väiksed saared, mis lõuna suhu on asetud. Ühte neist nimetatakse Capri saareks. Ta on eriti poolt sinises meie vaates nähta, aga ka lähemalt vaadeldes eriti poolt ja tõusvat ühelaadse ilusa.

Capri saar näib olevat [illegible] panku ühes osatud. alusega, mis [illegible] hajusalt ja on [illegible] Külgalad valgeid [illegible] just. Päike saadab rohkuses [illegible] pinnale valgust ja selle [illegible] harmoonilisele ime ilusaks. [illegible] meie ümber kõik rahulolu võib ja tume [illegible] ole hädas.

Kõige meeldib minda siit Capri ilu. Keiser Augustus saatis siin oma elu viimased päevad mööda. Ta [illegible] ja ei [illegible] lossi, mida hiljem keiser Tiberius suurendas. Ühe lossi ehitamisega läänerannikul ja ümbruskonnal [illegible] Suure staljaga. Ümber on siin hõigla vaatamisväärt jäänud, nagu [illegible] Palazzo di Timberio nimetatakse. Selle lõunaosas on väga [illegible] ja [illegible] [illegible] [illegible]

ini mesi alla, peale selle kui Tiberius
küllalt oli, nad päris mitest läbus-
tatud.

Pällu mulda on Capri väike maa-
pind ena mastic kivine ja sepärast
hoitakse seal maad õige suure hoo-
lega.

Teda riisi taksi kaijudest, hoitakse
neal kunstlikkudel tenassidel, Teda
kaitstakse palavate päikese kiirte
eest - puudu vajudega ja tuule eest
kivisirnuga. Ja maa ei jää tänа-
matuks selle tõttu eest ta annab rõõ-
mista anda väib ja ta saadused
on kõik ülimalt omadustega. Ei-
kasvab ime ilus, kuid kui palju hool-
tõhet see maksma! Sün riisi ei kül-
vata, sest külvamine väikxsile lap-
pidele oleks riskerimine, tuul aja-
se mased kaljud tai ali. Ei-sa ära
tatakse iga seme tahes, see/vastu-
vaidlemata hää või kuid kui palju
hoolsust nõudes ja pikaldane. Sidruu-
nid ja apelsinid kasvavad küllaldas
kapsil. Ei ole mul annaadad sõõ kidara
'arvitatavat k. elik ei elavus-
eid kasvatatakse nii palju et
neile lähtiga seni lähku kulgu-
kene, väib tõil. aedade omanikud

müüvad isegi [illegible] Valgud Capri välisilma luppi. Valgud Capri vääna marju. Kinnatakse müsamaarõõmgelt kui Smürna väänamarju. Kõrvalrõõmsem kavatatakse süüa väna marju mis annavad lõhnavat väna kuida Staalias isäraris armastatakse.

Ellingisugust kaset mängit vaeva ei pane Capri inimesed palju ers, et aga vätta maast mis ainda väär ja ellig: päiast ei suuda väärt saar laita rõõmi oma elamisse. Sa annab oma elamisele vaevalt paaris aastaks laitu. Ülejäänud aig tuleb tõõtada kusgil Soomtes, Castellamares, Ettapolis. Siis tulevad, Lunisteust, paa mingisugust. Inimesed elavad nagu elati vanal ajal. praasjalikult kala

püügist ja pällundusest. Et ümbruda väär ka linnudele püüsi sest Capri saar näppidele, püüdele j.t. linnudele on paras paigaks nendele kvaalistel ja rõõmistel üle lendudel.

äll. Et ad ilmuvad päras päikese tõusu, päevatud pikast ülemere lainust, ja hulgatena langevad maale, nende jaoks õiles vatsud võõrsilesse. Ekeid püüdavad 10-70 kuhanoleni.

Saare lääne poolne jagu, kus on Anakajasi linnake on, päevad väike kuivitavat. Vana aja varemed ja jäänused on saare iga osas mida juba roome aeg paremaks pidanud. Siin asuska kuulus „Sinine Tööbi" mustendav jäänus kalju seinas mis 1.200 jalga kõrge. Sai need laussed aeg tema jalal.

Sisse käies roopasse on nii madal, ja kitsas et on vaja paadi põhja maha heita, et mitte pead ära lüüa, sissemineku vaates kivi. Kuiel möödudes sellest kitsast kohast hüüate imestuses: kui ees avane päris imeline nähtus. Roopas on üsna sügav, vesi ja millest põhi ümmarguselt läbi paistab, ta helgib ime ilusat taeva sina tagasi ja heidab selle roopa valgetele kuubjakivi ääreidele ääredes ka neid taeva sinisteks. Kus jääb ees see väike

viwendub ja vâiseb ja mundab ja
vâhe magi ei pinna liikumise juures.
Kõik nâeb siniseena: meri paat kal-
jud; see on siniene loss ehitatud sini-
sele veele. Paaris mees, minu saatja
vallandas riidest ja hüppas vette.
Tema reha (vaikis) hele siniseena, nii lâine-
ta kõht aga kõik kohad rehas sinis-
tena nâidatas tihaste tegevust. Tema
rind ja pea aga jâid
tumeda vâwiga ega
Ta ali sai nane alatas-
tist raiskujule pronks
peaga. Ues telgad ja pâ-
rad lendlesid Tema
kâtest nârisid alivat
nii pârli te tagi, mil-
lelt rookas sirise
viiwendus. Teat nii
pikuse päikesi et-
te jõudis (jõudis)
ja kiwile vâiw vâhe inten-
siiwsemaks, vâhe heledа-
maks; nii pea nii pik-
mõõda lâksi rookpasro-
he sûttis põlema sini-
ne taga ni lâine viwen-
dus ja endine pilt
pâritöi muusti: mingi

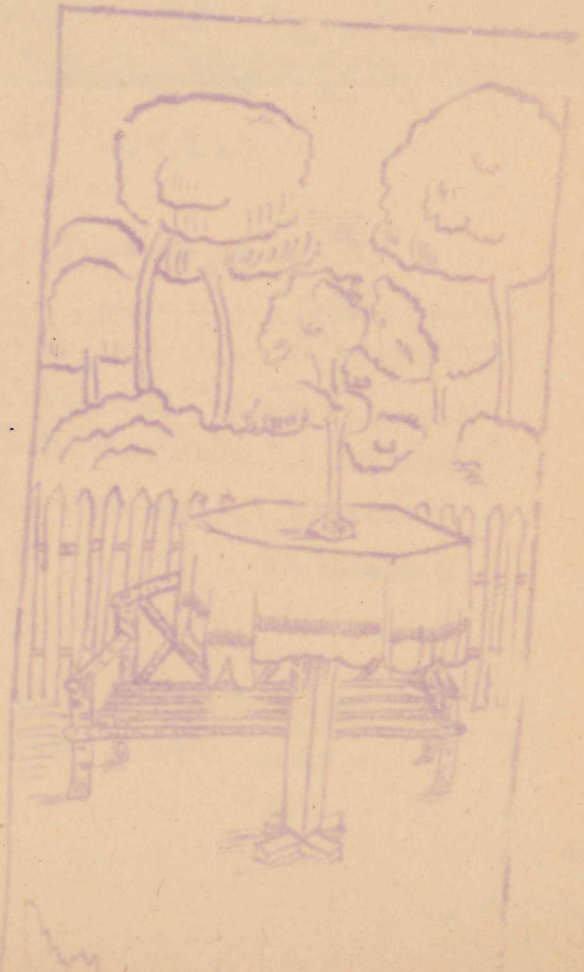

üli loo: [illegible] kõik seina. Kaua seinik, vaatleja ja ei oäi ruck rül lalt i nestada seda sinist vi ruenclust ja seda ada ba ster i ri mest pronts praga, ses ryes kaua sini stes ooo- ga ees.

Ü. ü. „Jäwala" kassa aruanne.
(22/II 22 - 19/I 23).

Sissetulek:

Lugejatelt (uuenem. sissemaksumisest jne.)	2858 m.
Pidust ja spordipäevast	20909 m.
„Undismaa" levitamisest	625 m.
„Lõõke" toimetusest	762 m.
„Pidult" (laenuna)	1500 m.
„ellunst	205 m.
Kokku	26 860 m.

Oma kassa üle jäägiga 22 septembr
oli 1922 sissetulek:
27 099 mk 10 p.

Väljamineku:

Organiseerimise kulud ..... 803 m.
„Estonia" väljaminek ..... 177 m.
„Lõuna" väljaminek ..... 131 m.
Piidu ja aastapäeva pühitsemise
korraldamise kulud ..... 7845 m. 50 p.
Laenude tagasimaksmised ..... 2800 m.
Laen R. Hariduse Seltsile ..... 6000 m.
Aegkirjade tellimishind ..... 1405 m.
Muud kulud 150

Kokku 19 611 m. 50 p.

Sissetulek: 21 [illegible] 50 p.
Väljaminekud: 19 611 m. 50 p.
Jääk kassas 1543-74/100 m. 50 p.

Jääb 1000 m., mis tuleb aasta
6 jaanuaril 1923
korraldatud „Jääaja" piidu
arvele.

Kulujes on kajastatud
[illegible] hinnad.

Piidu mängist:
I rida 20 pet a' 75 m. ..... 1500 m.
I pets 69 pet a' 50 m. ..... 4950 m.
II pets 155 pet a' 30 m ..... 4650 m.
Seinapets 50 pet a' 25 m. ..... 1250 m
Õppepiidu 50 p. à' 10 m ..... 500 m.
Pantmp. 111 pet a' 35 m ..... 5230 m.

15 100 m.

Programmide müügist, annetuspostist ja mitmesugustest ..... 1563 m.
annetusi organisatsioonidelt ..... 675 m.

Kokku 17 338 m.

Väljamineku.

Lõbustuse maks	2715 m.
Saali üür	1000 m.
Klaveri laen	250 m.
Valgustus	135 m.
Istekandelaba	112 m.
Dekoratsioonid	545 m.
Etteaded	11 m.
Paber	37 m 50 p
Paber, krepp	12 m.
Pirnider	20 m
Sõnadeliikon	13 m.
Kummitüüm	10 m
Piparkoek	300 m.
	5160 m. 50 p

Sissetul. 20.338 m.
Väljam. 5.160 m. 50 p
Jääk 15.177 m. 50 p.

Võõrasandja:
Koeru Õpperiti Ühing „Jõuvara"
Sõimetüüs:
F. Sarnberg (maitsim.) J. Kaarma A. Tiidu
R. Papp. A. Prunsli A. Hellermann H. Sõrajärv.

Viiva vastused.

L. A. Ei ilmu. Kuid ka atsid ei
maksa jäälle jätta.

H. L-s Ilmuvad. * „ ja eraomis-
kuvad ilmuvad lüsendata-
tuna.

V-e. Lüsendaasime.

Ori ajus.

Rem -dusel jäid sest nr:ist
väljas „Mitme sugused teated."

* * *

Kõri ja kadu ma mine mis pä-
rast jäi ist nr:ist väljas * „ järg ja löpp
(algus „Lõrre" ehk Va).

* * *

„Lõri" ehk ilmub määrsi aja ul.

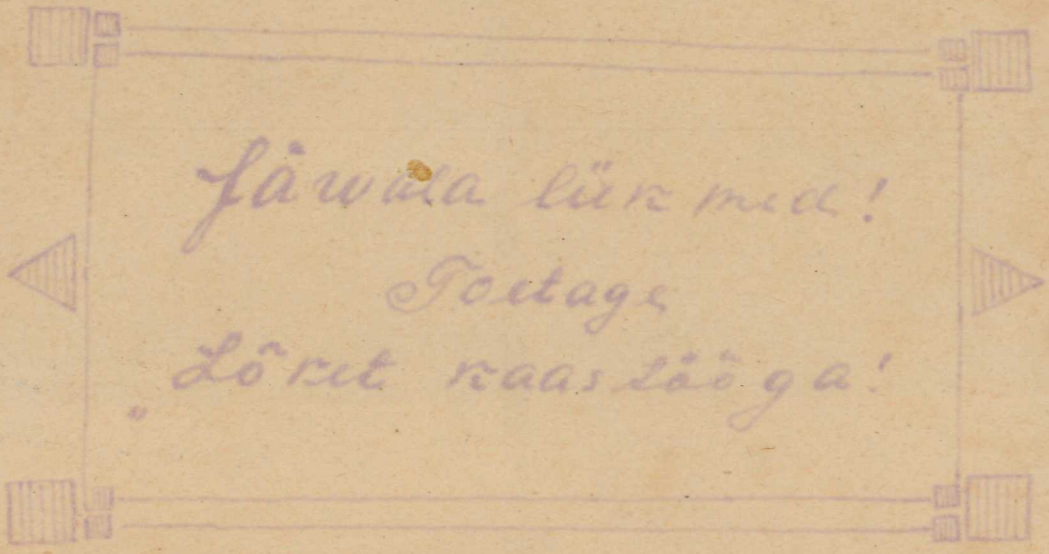
Jäwäda lükmed!
Jootage
Lõrut kaasläga!

LÕKE

JÄRVALA häälekandja

H. LEOKE'SE
ARHIIV-RAAMATUKOGUST

№ 5.

II aastakäik.

16. III. 1929.

Sisu.

1. Katastrouf. John. Fernald.
2. Leinte hääks. Lagle.
3. Soow. E.-ist.
4. Veelill. „flamme".
5. Viimane unenägu. A.Ch.
6. Veretu revelutsioon. John. Fernald.
7. Kirjavastused.

H. LEOKE'S
RAAMATUKOGU

EESTI TAIT... RAAMATUKOGU
4 2582
P 28070

Katastroof.

Kott pimedus-müürin ja paukumine, välgud ja lõhkevad kaljud,
Kõik segi on paisat, sest loodluse vägede võitluse hullusest valjud.
Ilmad on hukkumas, tulivihm hävitab kaunist ja ilusat ruumi;
Jumalad tukkumas, võidetud ünest, keshüilimas vargsi ja pühkimas pisaraid kuumi.
Vaat, pimedas tõukuvad, hulgumine hammastes, vihased vaimud;
Ilm väriseb kirest ja silmadest tungivad tulised sõdamehõimud.
Vagevad hüüglased tagumas alasil võitmatut võitluse piiri,
Loodusjõud haiglased tungivad igavest hukatust tuues ja loojagi pühama viiri.

14.I.22.

John. Fernal.

Lainte hällis.

Virvendav päikese kuld kaljulisel lagendikul ümnitas karjuvaid helke, nobedasti jooksvaid, kustuvaid, õrnavaid. Üle sambataoliste puie siluettide püüus veel kelmikalt enne und hele päikese tera õrrli kaelal ulates kätt jumalaga jatuks nii hellalt üle õhkuva maapinna suudeldes sireli violette puhmaid ent sosistas veretu nelgile kõrva hääd ööd... raske pisara alla vajusid õilmed – kurbuses tiheneb öö ta ümber kuni viimaseni kadunud rõõsk naeratus taevawõlwilt. Tõsine hõbepäine ööde kuningas kohendab aeglaselt idas vasket mantlit, et pikka nii valget ja valulist reisu alata.

Silmades hõbejuukselist pääd astub murelikult, aeglaselt üle lâve...

Ta vaatab... all vîlude voogude ees mõtete labürindes eksib inimhing... kuis ta silmadis tuli, julgus ning igatsus helgib, kuis ta pilkahnelt veerevaid laineid jälgib nagu tahaks ta alla vesipinna, vahutava lainesängi matta südamekoormad, igatsuse ja valu..... kas?.....

Ta ees mustav kraater, mille üle sirutab oma karmi käe tühjuse igavuse vari... vaikse ja külma.

..... Hõbedases kumas nõjatub inimhing mäe tipul ees kuristiku vaadates igaviku hauda ..... kerge värin ta kehas, üürikeseks kustuv julgus silmis teda sunnib pisut taganema... pilguks kohkunult surub end külma kalju

vastu, ta julge olek muutub nagu hääletumaks karjatuseks... tahtes midagi öelda, kuid surevad sõnad suhu ... vaikus ja valu võitlevad selle hauakohal, kuhu tarduvad öödekuninga võimsad pilgud — kas vajuda ... ... siia?... ... ... läkendavas koidus sätendava graniidi kodumaale, kus veretelev üksiku peedaja kaljulaugel kastepisaraist joodetud peakene.

Vaikusse surid sõnad, nirisesid mägede voltides sügavsalajais ojakesis tühjusse kadudes, ei kellestki nähtult...ei kellestk kuulduna.

Lagle.

Poeem.

Ihkasin piidude hiilgust ja kulda.
Viibida losside saalides.
Taha ei tallata põldude mulda
Vikati, rehaga kõndides.
Ihkasin säravaid sõrmuseid kanda,
Ehtida toredais tubades;
Hõljuvat muusikat alati kuulda,
Uinuda sulgistes patjades.
Ihkasin rikkuses armastust, õnne,
Rikkuses uskuda jumalat.
Kadugu vaesus ja viletsus enne
Tõotagu tulevik paremat.

E.-ist.

Veelill.

Veel mõned rütmilised mõla löögid ja siis oli jõe tumedal pinnal kõik vaikne. Paat liuglas vees edasi teravana noolena, jättes järele hõbedast värvide mängu..... õrnade laenete juga.

Tüüri lähedale surutuna istus noormees. Ta vaatas kaugele silmades helk, kui põleks veel kõik kadunud mis talle armas ja unustamata oli olnud. Kramplikult valget jõelille uimastava, hää lõhnaga õit rinna vastu surudes, käis tuksatus temast läbi ja kõike oma jõudu kokku võttes hüüdis ta: „Ei, ma ei taha heita meelt, sest olen veel noor ja tahan võidelda, püüdes unusta mineviku"...

Kahises pilliroo puhmastik salapäraselt, kui oleks tahtnud ta muinasjutte jõe sügavatest haudadest kõnelema hakata, ning ettekeita noorelemehele kurbust. Lahedal häälel lausus ta: „Elu on sulle kurbus tüdimus... igav ja tühine"...

Kuu vaatas kelmikalt pilvede kangastest ja valgustas nooremehe kahvatut palet, mängides tema kollastes juuksites. Tuulel oli rutt. Puhke aeg oli mööda ja aeglaselt tiibu laotades

reisis ta ära. Pillirõõ puhmastik kuulis tuule tulekut ja valmistas end, alandlikult kummardades kahistas talle tervitus sõnu.

Noormees paadis heitles mõtetega, mis terkisid talle hulkadena meele. Jõe veest kostis vangistav hüüd: „Tule, tule sinna kus näkineidude ja hääduse kodu.

Uhkelt vastas noormees: „Ma ei taha teie seltsi, ma olen veel noor!"

Peitus kuu ... pimenes jõe pind. Eemalt kostsid aeru löögid. Noormees ärkas mõtetest ja oötas imedishimulikult lähenevat paati. See ligines. Kättemaksmise vihas läikisid nooremehe silmad ja koondusid musikasse käed. Paadis istus neiu, kelle pärast ta praegu meelt heitmas oli ja sirutas lähedal-istuvale noorelemehele valge jõelille õrna õie. Kui tagaaetuna nägematust vaimust, paiskas ta, omale pühaks saanud jõelille eemale vette ja hüüdis neiu poole: „Jälle üks valge jõelill!" ...

„Ah neid on veel nii palju!" oli vastus.

„Alamme"

Viimane unenägu.

Puhus vali jõulukuu tuul. Lumekibemed tormlesid üle lumepinna, hanged tekkisid mäeahelikkudena püratse talu õue. Rajal oli pühade ettevalmistus kõige suuremas hoos, tehti õlut, valmistati küpsiseid, kuna sõõgi-aluse peremees eile oli linnast koju toond. Veike Aadi istus ja vaatas aknast välja, ilus oli vaadata kuidas puud kõikusid tuules. Talle tulid pühad meelde, ja mis oli toond isa linnast? Ruttu tõttas ta kapile, seal silmas viina pudeleid. Tal viksatas pääs mõte maitsta mida vanemad temale nii mitu korda olid keelanud.

Aadi heitis veel vargsi pilgu õue, ning jooksis kiirelt metsa poole. Vali tuul lõi vastu põski, lumekibemed tormlesid enam kui enne, jalad vajusid lumme, – aga Aadi ei hoolind sellest, vaatas tagasi ja jooksis. Vasinult vajus ta lumme, võttis pudeli taskust ja jõi. Huuled ja kurgulagi kui oleks viskund korraga, sisikond tundus põletatuna. Ta oli oodand ärakeelatud viljast jõudu, julgust ja võõmu, – kuid ta tundis

kuulas pää jäi raskeks, keha nõrgaks
ning ta vajus lumme.

* * *

Lund aga tuiskas ja tuiskas. Paks valge
vaip kattis lamajat.

Ta näeb und:

Ystub kodus kolde ääres. Pal hakkab soe
hõõguvate tukkide paistel. Läheb õue jaku-
tama. Ilm nii sume, täis rõskust, udune.
Ta silmab imelist valguse kuma, läheb
ligemale ning näeb, kuu paistab õue vä-
rava kohal ja nii madalal. Ronib kiirelt
talba otsa ja tõmbab kuu alla, viib kõ-
ki ja praeb. Rasva lõhn tungib ninasse,
nõnda hää, magus ... suu jookseb vett.
-Äkki silmab: köök muutub pimedaks,
hirmuneult jookseb ta kambri,- pimedus.
Läheb õue, ainult kaugelt kostab tasane
kella kõmin. Lund aga sajab ja sajab,
suure vaevaga pääseb ta tuppa. Läheneb
aknale, lumi ulatab juba akende simp-
suteni. Ikka rohkem ähmastub ilm,
lumehanged aga kerkivad ja kerkivad.
Teda täidab kartus, hirm, õudus.

Puisk aga matab kõik oma alla.
Seal peatub mõte.

* *
*

Torm oli vaikinud, lumi säras tuhandeis kristalles tõusva päikese paistel. Vaikus täitis kogu küla, isegi koerte haukumist ei olnd kuulda, sest täna oli esimene jõulupüha. Ainult kaks vanakest rändasid soos hulkudes ringi, pöösalt pöösasse tonkides kepiga lumme ja taga mettallkõlana kajastub mets nende rudiseva te sammude all.

Pardunult lamab korjus, kaetud valge riiga, oodates sängitamist viimsele puhkusele.

-R. Ch.-

Veretu revulatsioon.

Väitpad väed tungivad, võitlushüüd huuledel, vanasse lagunend linna;
Lippude lehvides, juhtsõnaks: Edasi, tõugakem sõrvale vanad ja laugenend majad!
Asemel kerkivad uued, neist ehitet, kellel on

Kõrgemad sihid ja rajad,
Kes tahvad kõvadel alustel, silmade säradesuuesse elusse minna.
Võitjad väed tungivad, võitlushüüd huuledel
vanasse lagunend linna.
Põgenend ammugi vastased, tabatud hirmus
lootes veel viletsat elugi päästa.
Kende nii kindlad kord lossid on lahtised,
vabalt neist läbi võib sõõsta.
Ja vaadelda ununend uhkust, mis kogunud
ammugi vananend väimud ju sinna.

Mõõdas nüüd endised ajad, kui targutas piigile toetades võimus.
Kullase kirjaga tähendet valgele lipule: Tahame olla me vabad,
Vabastes ennast sest rämpsust, kui uue kultuuri me kanname sinna kus vabad
Ja töötada tõotame. Eesmärgiks olgu ja jäägu
et töötame ühises vaimus.
Siin ja seal sähvamas ülesse argsed, kuid kavalad tuled;
Viimase võimu ja tumestet hingega püüavad
vihaselt tööstavaid vastaseid neelda.

Taharad purustada omakorda kõike. Nad taharad päikese tulekut keelda!
Nii otsivad elust, kus kinnitet tugedel toetasid mõndagi hukanud valed.
Igaüks nendest veel peidab juurinnas üht sädetki parema lootust;
Salvates kihvtise ussina varitseb seepärast saaki ja väriseb wirkuses, wihas.
Võitjad ju hoolsamad nendest ja otsivad valvavad vaenlasi võitluseihas;
Need kaduma näevad ju kõike, nii elu ja võitu ja iluga tulewa ootust. —

John Fernald.

Kirjavastused.

Laanelaps. - Ilmub vist edespidi.
Inga. - Ehk parandate, sel kujul ei ilmu.
Pshuk. - Mitte nii palju pisardaala ega vagatseda. Ei ilmu.
Valve. - Puudub kindel mõte käik, võtate ehk vaevaks uuesti läbi-vaadata.
Naisõppur. - Ei ilmu.

»JÄRVALA« häälekandja:

LÕKE

H. LEOKE'SE
ARHIIV-RAAMATUKOGUST

№ 6.
III aastakäik
25. V. 1922.

Sisu.

1. Evald Tillard—„Järvala"
esimene esimees . . . . . O. S.
2. Süs . . . . . K. Ms.
3. " " . . . . . John Fernald.
4. Pöörased . . . . . John Fernald.
5. Mets . . . . . John Fernald.
6. Kätke . . . . . John Fernald.
7. Jalgpalli võistlus Koeru ja
Kareke meeskondade vahel . . . E. V.
8. Koeru I. Noorte Päeva
avamiskõne . . . . . H. J.
9. Koeru II Noorte Päeva . . . . . H. J.

EESTI TA Fr. R. Kr... Kirjandusmuuseumi
44-2582
RAAMATUKOGU
P 28070

Evald Villard.

„Järvala" esimene esimees.

Seisatin nagu millestki nägematust imestununa, vaadates revadrõõmus sillerdavaid lõokesi all hõbe-sinava taeva ning tundes ruis paisus rõõgu ilm, õhkus rahadust, ahnelt nuelis päikese kulda.

Ees oli samuti väike „Järvala" revadlaps. Vähides tema sündimisest saadik tema ridades, olles läbielanud tema saavide, töö ja huvide tulipunktide hilmestiku, teau, et ommeti on ärgata jaksand iisimsonnas noorusrevad samuti ilutsedes, sillerdades nagu revad laaduses, lillis ja rõõgis, rõõges.

„Järvalast", mis kantud noorlest, kelle põski elustavad alles ärevara elurevade hellad tuuled, on läbi käinud mitmekesi noored, kelle rada looklek praegusil murranga päevil raugemal. Ka on nii, kellest „Järvala" sündimis mõtted on idanema löönud, kes on säilinud võitjate ridades olles praegusteks ühinguu kandjaiks, kes on „Järvala" ruum hing

Kellis on kaovamas tulnuc energia koonduda ühtsesse pursse ning olla võrgemal rõigest maisest purunemis ja vaimsise murrangu erosioonist, mis iseloomustas aes meie esivadises Eestis, kus laiali kandunud jõud esivadisist sulamisvõtet.

Eriti mõtleb sün „Järvala" esimest ja ainsamat esimest kogu ta esituse ajal — Evald Villardit, kui „Järvala" esse pannakse, hinge, kellele olnud piiha „Järvala" sünd, kellel ka piiha tema areneming ja progress.

Raamatus oludes tegelis „Järvala". Väit lusrikas on olnud tema sennine elutee. Kuid ei unagi pole märgata olnud E. Villardis, kui ühingu asutajas, rajajas, tõukmust, hingust, räsimust algatat mõtte edasiarendamiseks, ehk küll palju passivsid räsi ületamas näärisust ja mürki mis väisesse pursse, ühisti ettevõtte halvamiseks, riivetamiseks.

Usun, et E. Villard oma raugemata energia, eindla meleaususe äiglase hinge puhtuse ohverdab tuleb veel meile ehitatava

Eesti rahva loomisele, millega kogub osavust, viljakust; ettevalmistust.

Aku ees on lahti „Kõrsi" numbrid nii palju uusi neid ilmub „Järvalal"; leian igas vihus E. Villardi töid mis on tähtsam, sisukam osa pea igas numbris. Ei üksinda „Kõrsis"; vaid igal alal „järvala" peres on laulud raskemad koormad E. Villardi õlul, nis kõigi ettevõtete sünd, arenemine, teostumine.

Nüüd lahkub E. Villard „järvalast" lõputades õppimist Tartu kõrgemas rahvaasolis, mille suunas ta hülgavalt läpetamid.

Mahajääjaid paremad soovid tulevikus teile ja südamlikku tänu sõnad tehtud töö eest saadavad lahkujat.

Julgeme lasta, et E. Villard, alles paljulõõtava elutee alguses seistes, meile palju elurõõmsaid ja ülevat aastate eestes pakkuma saab.

— Seiss õnne radasa lahkujale!

O.S.

Süs.

Heldalt, ilusalt
Naeral lapse ümaraumes
Muretult;
Ta emaeest kallistes sundelbes
Vallatult
Naeral ja silmades särab tuli veel
Heldalt, ilusalt.
Õitseval rivadel
Otsib noorus elus lilli
Hõisates
Ja päigasid punudes rõõgile
Naeratis
Aasadel nopib süs õisi sünitult nii
Õitseval rivadel.

K. Ms.

* * *

Üle kõrgete mägede
Paljaste harjade
Helendab valgus;
See peegeldub rinnas ja tuksatab südames.
Uueneb lootus
Ja tahtejõud lõpuks.
Läbi paksude pilvede
Mustade rüngaste
Tungivad kiired.
Nüüd kuivavad vihmadest leotatud orgudes
Põldude püred
Ja sammalgi metsades.
Üle kõrgete mägede
Paljaste harjade
Paistab kuld päikest
Nii väike ja sellegi ähvardab rüsida
Pilve täis äikest
Ja kasvavat kaotada.

John Fernald.

Pöörased.

Hammaste vaginas,
Halusas väginas
Kuulduvad koiba kurb mängu alged.
Lihasse surutases kollased hambad,
Hulga kattuvad kibised sambad,
Hirmus õhinas värvuvad palged.
Elajates muutuvad,
Tapmisest joobuvad
Väljast ja vaistust kurnatud hinged.
Kunsina närivad veriste liha,
Mõtete asemel haigtane viha,
Kuni nii lõuad on söömisest vanged.
Veriste suudega,
Näritud luudega
Hehulles sõtkuvad purustes läigus.
Saaled nii mässivad, pöörases uivad,
Kuni nad väsivad, unises jäävad:
Puhates pöörlevad veerises läigus.

John Tiimald.

Mets.

Käis inimene sügisesel ristkõõl pimedal metsateel. Õudne oli ennaste läbipääsmatu vaikuse all. Kerilaigud lamasid haudadena ristet poorist rõõbaste äänistet rada.

Oli vaikne, just magasid metsloomad; äiset rändajad hoidsid eemale inimese lähidusest. Kaikus valitses surnute puude varjus, olgugi et mõllas maru lagedail väljul ja eihutas pilvi ilta.

Käis inimene sügisesel ristkõõl ja otsis silmade põõdes metsa hämaravaikuse salatust. Kunge tehes, kui juhtus rajal haiguta-vat porilomp, sattus jalg pehmele puicalusele samblale, vajus ta all pehme mütas, just sirutas end kirju, mürgitet hammastega urs. Inimene ruid möödus ja vihaselt pugis samblalanire pessa.

Läks inimene metsa pimeduses ja sattu passemasse tihnikusse, kus võimatu läbipääs

.....

ülle metsa tormas tuul ja vaikis sala-

käsul. Suri hääl Nagasid käis metsalanikud, sest ärö oli.

Mets avas omad sügavamad saladused, fantastilisemad nägemused, mis sünnib ainult kord igaviku ja mida näha ei tohi sureliku silm.

Kuid inimene oli parsemas tihnikus ja nägi.

Metsa ei olnud. Mõõtmatu lagendik laotas end kuni ookeani kaljulisteni kallasteni. Ei olnud elu sün lagendikul, kus kasvas lopsakas rohi, kasvas hüglavaremil kus püsis ainuke torn. Tornu jalal lamas hügla tahvel ka minalgest marmorist, kuhu aastat sissimustade tähtedega sõnad:

— Meie oleme isetendid söönud. —

Ümber vaenete näisid lainlena virvendaval veel lugematud künkad — hüglahaud kivvi raiut plaatega.

Inimene parsemas tihnikus nägi ookeani kaldail valget rohtu kivistatult, kus koidund koletumad meriloomad.

Ja sealgi olid sõnad tahvlil: — Langevad rusudkes rumaluse targutused, kuid koi-

ööravad nägemus, jälgmus ja vahmus.

Korraga tuli muutus senisesse ääretusse vaikusse: Kaugel tõusis pilv ja lähenes mustana hirmutisena, pildudes pimestavaid välke ja täites õhku koleda müriaga. Tühjus pääsed hävitasid iga täpistuse ja vihm pesi käik lõhes ja praod.

Pisne hävitas torm ja rõrge valdamüür Hõisates tungis ookean lugematuile rünnakile

---

Veri oli seal, nus enamem lagendik. Lagedal vesivälgal olatusid väljavaid varemete harjad ja kivitahvel sõnadega: Mis olemc üksnõid söönud. ----------

Inimene oskulet nähtust, laskis vajuda silmad, nus vabanesta tahtes sest.

Uuesti vaadates nägi ta muutnud p[illus]ti: Kadunu oli ookean, oli tõusnut jälle nu müüride taha. Kuid maa oli ta ühtenus silesdanes.

Ja inimene nägi ka: valdamüüril nisis vaadates ookeanile, nus, kahvatu, tervete näojoontega ja kõigutas käes kivist [illegible]

higa lõhkus sivi, asutades tüsid tõrkele.....
Käne häälel juhatas ta inimhulki lageraid
väljul, kuhu eerisid küselt hüglaelitusid,
istutati metsad, asulati rohtaja ja maa
muudeti äitsevaks elamuks. I
[illegible] said sihutas uuesti inimesi võitlusse
vo eaniga: hüglapaisudega tõrjuti vesi
ja võideti maa õnneliskeeele.....
Lehvis nõrk tulepuhang- algas
Endiselt oli mets saladuslik ja suur.
John Õ-mald.

Katke.

Ta sammus pargi nüsnetil rõnnitsil. Kaolitusse jäät kord pürgatud puude oksad ülatusid puntsina käsivärtena üle valge raja takistades rõndimist, riivates nägu ja õrritades närvilist tuska.

Rõnnitse serbadel tungisid noored rohuvõud läbi valge liiva, jätes vaba vaid kitsa riba endisest rajast. Seal võimaldus rõndimine vaid üksikule.

Igalpool oli häältus, segatud vahel põrnika lennusummast.

Õhtutaevas laiana punasena rõugona tuletas meile tulekahju hüglakoonus, mille kohal õhk punetul nões.

Õudsena näisid passud rägastikud süsimustade pusilukettega, millel rõbaraies lehtrsoonid.

Põõsaste ressel oli pime. Ta istus sinna. Ta lumelises hinges valitses äärmine nurbmeel, sest õhtu oli. Ei olnud mõtet, ei energiat, tundus vaid soov terves kehas: vaduda.

Kuid ometi tundus talle kirmsana mainit ast. Ühtvardavana tõndina näis talle see, sest vastandina tas asetses tema „mina" ees tahtis elu, mis elule hõisata ihkas ja võõmus nägi inimese ja elu vandjat. See oli kuid sisemine, varjatu, saladuslik, mitte olmasoler aimas vaid ta enda ajju. Välimiselt oli ta nõrk, paindur, väriser pilliroog tormihoos ja sellena nägid teda paljud ta tutvaist. Teistele oli ta tuim „ükskõrsu", massüvne, vüsakusetu, rohmetu ja rumal, mis vaevalt väärt nende tähelpanu. Kõlmandaile oli ta hea, meldiv, ideaalne, energiline, armastus väärilise.

Ta oli nii, nagu teda keegi vaatas. Ta välimine inimene rippus ta vaatlejate isiksusest ja inimestundmise sügavusest.

Kuid tõelist sisemist inimest tas ei tundnud ükski. See tema kirjutas ta kingsellu võimsa käega kindlad käsud, mille järgi töötas üldine mehanism. See tema ei allund teistele ei ühtski asjas: ta talitas vaid enda tahtel.

Kõik ideaalne ja maine, kõige ja

alatu peitus seal. Seal sündisid avaldused, imestusega märgati ja rakeldi.

Ja su saladuslik peidetud „mina" töötas vastu kõigile pessimistlisele püüdele ja tükjastas kõik ähvardavad tagajärjena ilmuvad katastrofid. Su oli elujõuline, rõõmus süs, mui õhtuti välimine inimene sattus melankooliasse, sarnanedes õhtuvärjudega kact maale.

Istus inimene rahe kingega — ja ootas.

Tas oli aimus, tume mui ühtlasi selge, et ta pidi tulema, et ka su ootas teda.

Istudes nõjatus seljatoele, vaatas ta õhtutaeva tumenevaid laine ja aurlist lehtkatet.

Lõpmatuses säras ehatäht.

Päosasteus jooksis sül, erabistes jalgadega vanuis lehis. Pimenes iska enam. Eraldada võis vaevalt rast valget lüvrada ja hallsinist taevast.

Ta ootas. Ta pidi tulema. Su nõte oli asetund ta aiju rangiraulselt ja sundistada püsima;

Ehatäht ei olnud enam üksi.

Ligines rosköö.

John Fernald.

Jalgpalli võistlus Kooru ja Raeke
õppurmeeskondade vahel,

mis 7 mail s.a. korraldati, lasi märgata suurt ülekaalu Kooru laste pool nii tempos kui ka tehnikas.

Teatavasti on Raeke õppurid jalgpallisalles algajad, nii et tagajõrg (5:0) Kooru lastele väga lõpparves ei ole. Olen tihti paremat mängu Kooru lastel näinud, kuid sealsed ebaõiged tabamised ja sihist möödalöömised ei annud just head muljet. Sün oli nähtavasti süüdi asjaolu, et võistelda tuli võrdlemisi nõrga vastasega, sellel korrumäng peaaegu täiesti puudus ja teatavasti võtab see võimaluse oma oskust ilmutada.

Et Raeke meeskond puudulne, siis mängisid mõned Kooru õppurid nende poole ja nimi seas ainuisesi, kes palli sida võrd ligidale Kooru väravale suutsid tuua, et kaitsjatele võimaldus end aktüürsena näidata.

Et raekulased kuldusid „suurte poistega" võistlemast, oldi sunnitud Kooru meeskonda mitme hea mängija võrra vähendama, asemele

paigutades väiksemaid, vähem hirmutavaid.

E. W.

Kõrre 2 Noorte Püha

avamiskõne.

On saabund sirad! Ilmaeg looduses. Kõrguste suningas — päike tuli väsimata oma töid lisades igaviku ahelasse uue lüli lisaks senisele lugematule hulgale. Kogu looduse on ta jälle äratanud; kõik on jälle noor. Ka inimlapsed on platsis, sest

„üksteist aastas on õieaeg,
„üksteist õilmitseb elupuu!"

Ei ole midagi, mis paremini sobiks ühte siradega looduses kui noorus, sest „noor olla on siradest rinna sees randa!" ütleb meie suurim noorte laulik G. Suits.

Noorus on ärkamisaeg, täis ilu ja õnnepäivi. Noorus on inimlapse sirad, on elusirad. Nagu sirad ennustab kaadu paranele, nõnda ennustab noorus kaadu jõustusele, kõigile vanale ja ajast ning

arust jäänule.

„Las kasvame, me tõuser sugu,
„ja ootame, mil tuleb tund,
„kus rendele, kes näivad und,
„kord müristame kõrvu sõjalaugu!"

Õieti kurb on lugu, kui praegust olukorda ja umbrust silmitseda. Igal pool valitsev kohusetunde lagedus, tõsras oma rasu, joomine, venna vihkamine, ideeliste algatuste puudus ja tuhanded tüsid pahed, mis kasvavat põlve ümbritsevad ja mürgitavad.

Ei ole võõmustav noor olla praegusel ajajärgul!

Ja ometi on praegune ajajärk kõige suurema tähtsusega: Alles holjuti saavutet iseseisvus ja rajat rük vajavad hoolsamist. Küsime, kelle abil ja kelle tarvis on kätte võidelt iseolemine; ning peame tahes ehk tahtmata vastama: noorte abil ja noorte tarvis. Ning noored ise on need, kes rajama peavad pandud alusele iseseisvuse hoone seinad, lae ja katuse.

Meil on võimalus praegu pidutseda vaba rahva lõgitena ja lastena.

Kolm ülimat asja on ühinend — sirad looduses, noorus-sesad ja iseseisvuse sirad. Seepärast olgu meie rõõm ka selmekorda tänase pidupäeva puhul, millele eelgest südamest head sordamoesut soovime.

Kuid mitte ainult eitsa tänapäevapa õigu pürduju meie hurvid, Pea püsti, noored! Alles ees seisavad suured elumured, vapustavad tormid, mis palju elu-energiat ja vastupidavust nõuavad. Meie eesmärk pole mitte abitutena murduda praeguspäivi ühiskonna rõveduses, vaid tugevatena võita ja läbi murda oleviku sõgedusest. Kuid selles sublub palju elujaatavat optimismi, iluvõllust, looduste ülevoolavust. Noorus on see aeg, mis meie end otsalõpmata elu-energia tagavarapa varustama peame. Meie seha — see maine sest võib vananeda, kuid hingeliselt peame noorena jääma, peame „sirgadet rinna ees kandma."

Tuleme minevikku piisast pimedast ööst, — kuid oleme sirgade ja vara hommiku lapsed ning astume julgesti vastu tõusvale päikesele. Meil on ees tulevik, mis el-

vixust suurem. Meie oleme nad, kes peame ülesehitama vaba iseseisva Eesti müürid. Seda jaksame ainult süs, kui meil puudu ei tule elujaatamisest ja eluenergiast. Küllaldaselt eluenergiat. koguda võivad aga ainult nad, kes oma noorust ilusaks leiad, läbi päimivad rõõmupäiviga. Seepärast olgu tervitet meie tänavune Noorte Päka, kui suur noorte rõõmupäev, kui noorust elujõu avaldus, kui löömar tulilaine, mille mälestus sunap i hüübuma ei saa. Olgu tervitet paljukord, sest „noor olla on ewadet rinna sus randa," mis eestna peab igawesti.

Saagu nüst praegusist pidutsejaist noorist üksnod rodanikud, kes tõesti praegusest suurema tulevisu väärilised. Saagu teist meie väikese ralli rodumaa hoidjad ja õitsele viijad.

Elagu noored! Elagu Vaba Eesti!

J.J.

Kaeru ja Noorte Päha.

Mööda on tema! See kaua ja pikisilmi oodet Noorte Päha, noorsuse rõõmu- ja hõiskepäev. Sinerdusast kõrgusest külvas avaruste eneringe sullavihma noorte pidupäivil. Oru kevadine tuulese töi karastavat jahedust; nõnda oli mõnus sitsetil noorel sirutada võimsalt kõhasid jooksles ja hüpates.

Noorte Päha jagunes kahe päeva peale — 13 ja 14 mai. Esimesel päeval peeti ainult spordivõistlusi, peaasjalikult ealvõistlusi. Rahvahulkuses võistlustel oli end. „Järvala" liige ja praegune võistlane Edgar Nõmmemägi, mullune Noorte Päha rekordide säädja. Et ilmad pidupäivil ilusad olid, süs aitas see võistluste korraldamisele tublisti kaasa.

Pidulause avas lühikese kõnega Noorte Päha üldkorraldaja ja juhataja — J. Johanson, lastes elada vaku noori rahvas Eestis. Avamiskõnele järgnes hümnuse laulmine kohalseu Hao rasunaskoori saatel. Kerituri ütlesid Noorte

Pühale E. Hillard „Järvala" poolt ja E. Nõmmägi Tallinna ringkaolide rahalise spordiringi poolt.

Selle järele kandis õppuritte ühendet segakoor kulga ühe ja rahvaalseid laule ette, mis üldiselt hästi kõlasid.

Laulule järgnesid võimlemise harjutused Kaeru alg.kooli 1/a 2 kl. poolt õp. E. Jürgensoni- Kaeru alg.kooli 3 ja 4 kl. poolt õp. J. Jürgensoni- süs Kaeru kõrg. 1/kooli naisõppurite poolt õp. E. Jürgensoni- Kaeru kõrg. 1/kooli poiste harjutused õp. J. Jürgensoni- juhatusel.

Võimlemise ettekanded läksid väga hästi korda ja avaldasid pealtvaatajate peale, kes sel ajal juba üpris rohkesti oli kogunud, võluvat muljet.

Edasi järgnesid spordivõistlused. Osavõtjad olid jagatud kolme rühma mende vanaduse järele. Esimesse rühma: ennemsid õppurid, kes üle 16½ aasta vanad, teise 14-16½ a. ja kolmandasse alla 14a. vanemad õppurid. Arvu poolest oli osavõtjaid ülepea 66 inimest kes järgmisest jagunesid: Esimeses rühmas 7 poissi ja 3 naisõppuri,

rooku 10 inimest; teises rühmas 10 poissi ja 9 naisäppuri, rooku 19 inimest; kolmandas rühmas 29 poissi ja 8 naisäppuri, rooku 37 inm. Koolide järele oli osavõtjaid järgmiselt: Kaeru kõrg. 7/aastist 23 inimest, Kaeru algkoolist 30 inimest, Kõhult 7, Waolt 4, Lahurt 2. Nendest osavõtjatest olid „Järvala" liikmed 23 äppurit.

Wäistlusel saavutat punktide kogusumma 137 jagunes koolide vahel järgmiselt: Kaeru kõrgem 7/kool — 98 punkti, Kaeru algkool — 27 punkti, Kõhu algkool — 9 punkti ja Wao algkool — 3 punkti. Et Lahu algkool väljasõidul konkurendi osa võttis, siis ei olnud võimalik talle punkte arvata. „Järvala" liikmed omandasid 109 punkti.

Üksikud isikud omasid punkte järgmiselt:

Kaeru kõrgemas rahvakoolis:

Hugo Kerba — 15
Ernst Hindreus — 14
Walter Kaarnes — 10
Ewald Hindreus — 8
Edelbert Pert — 8
Feodor Maon — 8

Arnold Nero — 6
Evald Willard — 5
Erich Kaarus — 5
Rudolf Pagland — 4
Olga Hellermann — 4
Hildegard Nünemägi — 3
Arnold Heilberg — 3
Woldemar Hollmus — 2
Emilie Wiltmann — 2
Ella Rosenberg — 1.

Karu algkoolis:

H. Hellermann — 5
K. Pere — 4
E. Hansen — 3
K. Wichmann — 3
A. Pötmann — 2
L. Lang — 2
E. Künnapuu — 2
J. Rünberg — 2
Pülbaum — 2
J. Alveiss — 1
R. Reermann — 1.

Rõhu algkoolis:

L. Antsman — 5
J. Künnapuu — 3
Maaslik — 1

Nad alg.koolis:
Bäärd — 2
Säärd — 1.

Võistluste üksikasjalised resultaadid on järgmised: (Esimesse rühma/asavõtj. vanadus üle 16½ a.)

100 m. jooksus — I. Evald Willard — 12,8 sek.
II. Hugo Herba — 12,9 sek.
III. Evald Hindreksus — 13 sek.

200 m. jooksus — I. Evald Hindreksus — 27 sek.
II. Evald Willard — 27,1 sek
III. Hugo Herba — 27,6 sek.

1500 m. jooksus — I. Edelbert Puk — 5 m.
II. Rudolf Pagland — 5 m. 4,5 sek.
III. Arnold Nero — ———

Kõrgushüpe hooga — I. Arnold Nero — 1,30 m.
II Ernst Hindreksus — 1,25 m.
III. Evald Hindreksus — 1,25 m.

Kaugushüpe hooga — I. Ernst Hindreksus — 4,75 m.
II. Evald Hindreksus — 4,65 m.
III. Arnold Nero — 4,54 m.

Kaugushüpe kohta — I. Hugo Herba — 2,405 m.
II. Rudolf Pagland — 2,39 m.
III. Arnold Nero — 2,38 m.

Oda tug. käega — I. Edelbert Puk — 36,75 m. (Uus Kooru Noorte Puha rekord, senine E. Nõmmemägi oma ...m.
II. Ernst Hindrikus — 35,895 m.
III. Hugo Herba — 33,43 m.

Kätas tug. käega — I. Hugo Herba — 25,32 m.
II. Ernst Hindrikus — 22,50 m.
III. Edelbert Puk — 20,01 m.

Kuul tugevamalt — I. Hugo Herba — 7,84 m.
II. Ernst Hindrikus — 7,785 m.
III. Edelbert Puk — 6,945 m.

60 m. jooks tütarl. — I. Hildegard Nõmmemägi — 9 sek.
II. Linda Lang — 9,1 sek.
III. Ella Rosenberg — 9,5 sek.

Poiste rühmas (osav. vanadus 14–16½ aastani):

100 m. jooksus — I. Teodor Moon — 13,6 sek.
II. Alfred Potmann — 13,75 sek.
III. Walter Kaarus — 14 sek.

60 m. jooks tütarl. — I. Olga Hellermann — 9,4 sek.
II. Emilie Wittmann — 10 sek.
III. ———

Kõrgushüpe hoogu — I. Walter Kaarus — 1,25 m.
II. Woldemar Hindrikus — 1,20 (kus?)
III. Erich Kaarus — 1,20 m.

Kaugushüpe hooga — I. Erich Kaarus — 4,225 m.
II. Walter Kaarus — 4,14 m.
III. Feodor Moon — 4,12 m.

Kaugushüpe hoota — I. Karl Wrehmann — 2,355 m.
II. Feodor Moon — 2,29 m.
III. Walter Kaarus — 2,205 m.

Kaugushüpe hooga tütarl. I. Wera Hellermann — 3,45 m.
II. Hilda Pilbaum — 3,40 m.
III. Olga Hellermann — 3,30 m.

Kolmandamas rühmas (osav. vanadus alla 14a).

60 m. jooksus — I. Arnold Weilberg — 9,2 sek.
II. Alexander Bäärd — 9,2 sek.
III. Richard Herrmann — ———

60 m. jooksus tütarl. I Juuli Künnapuu — 9,3 sek.
II. Wera Hellermann — 9,5 sek.
III. Elfride Söörd — ———

Kartuli jooksus — I. Erald Hansen — 34,8 sek.
II. Eugen Künnapuu — 35,8 sek.
III. Maastik — 36,3 sek.

Kõrgushüpe hooga — I. Leopold Amtman — 1,61 m.
II. Arnold Reinberg — 1,61 m.
III. Roman Pur — 1,61 m.

Kaugushüpe hooga — I. Roman Pur — 3,64 m.
II. Leopold Amtmann — 3,60 m.
III. Julius Alveis — 3,48 m.

Võistluse tagajärjed:

Võistleja nimi	Koht	Punkte	100 m. jooks		Kõrgushüpe		Kaugushüpe		Kettaheide		Oda	
			Saavutus	punkt	Saavutus	punkt	Saavutus	punkt	Saavutus	punkt	Saavutus	punkt
Ernst Hindreus	I.	10.	—	—	1,37	3	4,46	2	22,63	2	38,72	3
Hugo Werba	II.	8	13,4	2	1,18	1	4,07	1	22,74	3	35,42	1
Evald Hindreus	III.	8.	13,3	3	1,25	2	4,54	3	—	—	—	—

Kolmevõistluse tagajärjed:

Võistleja nimi.	Koht	Punkte	100 m. jooks.		Kõrgushüpe		Kaugushüpe	
			Saavutus	Punkte	Saavutus	punkte	Saavutus	punkte
Walter Kaarus	I.	7	14,3	2	1,21	2	4,305	3
Feodor Moon	II.	5	14	3	—	—	4,195	2
Erich Kaarus	III.	3	14,4	1	1,21	1	4,10	1

Kokkusõttes olid võistluste tagajärjed täna-
ve märksa nõrgemad kui läinud aastal, sest
igal sammul andis ennast Nõmmägi' puudu-
mine tunda. Süsti läks korda edaviisis
Noorte Puha rekordi väike parandada. Tehnilist
tagajärgede võrdluseks tuuakse siin mullune Noorte
Puha saavutused, mis rekordideks tunnistati.

100 m. jooksus – E. Nõmmägi — 11,4 sek.

200 m. —"— —

800 m. jooksus R. Elbrecht — 2 m. 42,5 sek.
1500 m. —. — E. Nõmmiägi — 4 m. 53,8 sek.
Kõrgushüppes kaega-E. —. — — 1,59½ m.
Kaugushüppes kaega- —. — 5,73 m.
Kaugushüppes kaota —. — 2,79 m.
Odarisses —. — 35,79 m.
Kettas —. — 31,20 m.
Kuulis —. — 10,49 m.
60 m. jooksus naist. — H. Nõmmiägi — 9 sek.

Et võitjate saavutusi väärilisel kinnata, olid mitmed raelid raha koguma pannud kinnaliste auhindade muretsemiseks. Raha oli antud: Võo algkool — 700 mrk. Rõhu algkool — 1000 mrk. Kaeru algkool — 1200 mrk. Kaeru kõrg. r/koolis töötav õpperühing „Järva" 2500 mrk., suga kokku 5200 mrk. Selle summa eest osteti paremat kirjandust. Peale selle määras „Järvala" auhindadeks ka oma kõige medalit 1000 marga väärtuses, — üks võimlemises ja teine kolmevõistluses 1 kohale. Kui määras Kaeru kõrgema r/kooli juhataja oma poolt medali nooremas rühmas kõige paremale kogumõõtjale, mille Leopold Omman Rõhu algkoolist omandas. Võistluste

lõpul jagati auhinnad võitjaile välja. Noorte Päeva korraldajate poolt oli omaalalise aleng lõpuks organiseerit, millest peale teiste ka „Järvala" esimees E. Villard aktiivsema osa võttis.

Mõlemalal N. P. päeval oli Koeru kõrg. 1/koolil ruumides õpilaste töödest näitus avatud, mis esinesid Koeru ja Rõhu algkoolid ning Koeru kõrg 1/koolil. Näitus jättis väga hea mulje.

Noorte Päeva lõule korraldamine nii tehnilises osi ka ainelises suhtes aitasid tuntavalt Koeru kõrg 1/koolil õpperid, eriti organiseerit õpilaskond, eraasa.. Ülevine sissetulek – 1549,5 mrk. Kulud – 1063,70 mrk. Puhas ülejääk 486,7 mrk. 50 pen.

Peale auhindade väljajaganise ruumitas pidupäeva juhataja Noorte Päeva lõppenuks, avaldades lootust, et see nähtus igal kevadel korrudes traditsioonilises mõttes ja noortele uude võimiste katsumiseks ja avaldamiseks sündsat juhust pakkus. Mulje ja mälestus Noorte Päevast jäi väga hea.

J. J.